

אתנת

בשבע 1117 | י"ג בתשרי תשפ"ה, 15.10.24

הרב ליאו די, ששכל את אשתו
ושתיים מבנותיו בפיגוע, מספר
מה עוזר לו להיות בשמחה
// עניין אישי, יוסף ארנפלד

עפרה לקס מסכמת שנה של
שכול ונפרדת מהקוראים בתום
22 שנות כתיבה ב'בשבע'

"קולגות כינו אותי 'רעל מזוקק' 'ו'בור', אבל זה לא עוצר אותי"

מאז שבחר לצאת נגד האג'נדה השלטת
במיליה האקדמי ואף חצה את הקווים אל
אולפן 'הפטריוטים', הפרופסור למשפטים
משה כהן-אליה סופג נאצות ומעמדו הבכיר
נמחק לחלוטין, אבל הוא לא מתכוון להפסיק
להביע את עמדותיו נגד ההגמוניה של השמאל
// ניצן קידר

המועצה הדתית קרית ארבע חברון בשיתוף חב"ד חברון
מזמינים את הציבור

להקפות שניות

באולם יצחק

במערת המכפלה

החל מהשעה 21:00

מתוך שמחה גדולה והתעלות נפש, עם גדול הזמר החסידי

מנדי ג'רופי ותזמורתו

ההקפות נערכות בתאום מלא עם כוחות הבטחון ובאבטחה מוגברת

במעמד:

המרא דאתרא הרב אברהם שוורץ שליט"א

ישראל ברמסון - ראש המועצה קרית ארבע אייל גלמן - ראש היישוב היהודי בחברון

בברכת בראכים הבאים

אמיתי כהן - יו"ר המועצה הדתית

הסעות יצאו חנימ מרחבת המועצה המקומית

בשעה 20:30 ובשעה 21:00

חזור בשעה 22:00 | 23:00

בשם ה' נעשה ונצליח!

'על האש' בחול המועד

במחירי יש חסד

בראש סרנו BORO

בני ברק • ירושלים • בית שמש • ביתר עילית • אשדוד • מודיעין עילית • אלעד • רכסים • טבריה • צפת • בארות יצחק • עפולה • קרית מלאכי

המכללה

האקדמית חמדת

חוסן, אמונה, חינוך.

קריית חינוך שדות נגב

בניתם סוכה? עכשיו הזמן לבנות עתיד!

תואר שני M.Ed.

| ניהול וארגון מערכות חינוך מותאם לבתי ספר, לגני ילדים, להנחיה והדרכה
| תרבות יהודית בזיקתה אל התנ"ך והוראתה
| חינוך מדעי בהתמחויות: מדעים/ מתמטיקה
| חינוך מיוחד* בהתמחויות: לקויות למידה/ אוטיזם
חדש! ניהול וארגון מערכות חינוך עם אפשרות לתזה

שנת לימודים אחת בקמפוס

מסלולים נפרדים
לנשים ולגברים
בחלק מהתוכניות

החזר שכר
לימוד ל-M.Ed.
בכפוף לתקנון משרד החינוך

מתכונת היברידית של
שבוע בקמפוס
ושבוע מהבית

מערך מלגות
נרחב

לימודי
בוקר/ערב

www.hemdat.ac.il

נשחוסן פוגש אמונה וחינוך

למידע והרשמה חייגו אלינו *5280

ביפין ג'ושי, סטודנט באקדמית חמדת, נחטף בשבעה באוקטובר ומוחזק עדיין ברצועת עזה.
מחכים לך ולכל החטופות והחטופים!

*הענקת התואר מותנית באישור המל"ג

סוכה גדולה בגינה ירוקה

זה לקבל הרבה יותר!

הבנייה
החלה

חג סוכות שמח לכל בית ישראל

'הבית בצופים' - לגור במרכז,
לשלם אותו דבר ולקבל הרבה יותר!

20% בחוזה 80% באכלוס

*2489

בליווי בנק
מזרחי טפחות

לידר
ניהול ופיתוח בע"מ

הבית בצופים
הדשא שלנו - ירוק יותר

ידידיה מאיר
yedidyameir@gmail.com

עם שיר חדש בלב

בשמחת תורה, דווקא השנה, אתם מוזמנים להתחיל

5 אבל שניים מקרא ואחד תרגום רחוק מלהיות מיזם לימוד חדש. הרי זה כתוב כבר בגמרא במסכת ברכות (דף ח', שאפילו מי שלא שרר בדף היומי הגיע אליו): "אמר רב הונא בר יהודה אמר רבי אמי: לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור שניים מקרא ואחד תרגום... שכל המשלים פרשיותיו עם הציבור מאריכין לו ימיו ושנותיו". אופס, נזכרתי עכשיו ששכחתי להבטיח לכם אריכות ימים!

השולחן ערוך פוסק להלכה שבימינו גם פירוש רש"י נחשב "תרגום". כלומר מה שצריך לעשות זה לקרוא בכל יום את הקרא היומי עם רש"י. לפעמים זה קל מאוד, ולוקח ממש ארבע דקות, לפעמים קצת יותר. הכול תלוי באורך הפרשה. וכן, גם ברמת הקושי שלה. יש פרשות קשות. עם מושגים שאנחנו פחות מכירים. למשל, ספר ויקרא עם כל עבודת הקורבנות. אבל ההתחלה שבאה עלינו לטובה בעוד כמה ימים היא מרתקת. הזדמנות ללימוד מחדש את סיפורי בראשית מהילדות, ברמה קצת יותר גבוהה, עם כל הכבוד לגננת. ואז ספר שמות, עם כל העבודות והגאולה הפלאית. אחר כך ויקרא, שעליו כבר דיברנו. ואז במדבר, המסע של אבותינו לארץ ישראל וכל מה שקרה בדרך. ואז דברים, עם נאום הפרידה של משה רבנו שכל כך רלוונטי לימינו. מי שכבר נמצא בסיפור של שניים מקרא יכול לספר לכם כמה חיזוק הוא שאב מהפסוקים של משה רבנו בשבועות האחרונים.

6 ואם קשה לכם כמוני עם כתב רש"י (לי הוא ממש טריגר. מזכיר לי את הכישלונות שלי בשיבה), אל דאגה: יש היום מהדורות שבהן רש"י מופיע באותיות דפוס, עם ניקוד ופיקוד. ואפילו עם הסברים על דבריו. כלומר פירוש רש"י על רש"י. לאחרונה אמרתי לחנוך דרגר, מנכ"ל הוצאת 'עזו והדר' שבשנים האחרונות מוציאה לאור, פחות או יותר, את כל ארון הספרים היהודי העתיק במהדורות חדשות ומאירות עיניים, שבעצם הם הורסים לנו את כל התירוצים לאי קביעת עיתים לתורה. הכל כך מזמין ויפה. אין לאן לברוח. רק הערת אזהרה קטנה: דווקא פרשת בראשית שאיתה נתחיל את החומש, בשבוע של שמחת תורה, דווקא היא מתחילה עם קרא ארוך במיוחד. כל בריאת העולם נמצאת שם בקרא הזה, עם פירוש רש"י ארוך ומתיש. בסדר, נעבור את זה ביחד. תחשבו שזה כמו גיבוש להתחלה, שאחרי שעוברים אותו הכול קל. והשנה זה יוצא ככה שבעצם יש יום קצר אחד ללימוד את כל הפרשה, יום שיש שלמחרת שמחת תורה. בסדר, גיבוש אומרים לכם. שבוע אחר כך, אנחנו כבר מקבלים שבוע שלם ומלא עם פרשת נח המרתקת. ואז אברהם אבינו עולה על בימת ההיסטוריה.

וזה בסדר אם אתם לא מבינים כל מילה ברש"י. העיקר הוא החיבור היומיומי לפרשה. לדופק היהודי העולמי, לסיפור היהודי, ולנותן התורה אשר בחר בנו מכל העמים. אז לא כל כך הבנתי את הפסוקים ב"ראשון"? לא נורא. מחר מגיע יום חדש, יום שני, שמביא בכנפיו את "שני". ולמחרת "שלישי". וכן הלאה. יהיו ימים שאולי תפספסו. אבל תמיד אתם בקשר. אם תעזובני יום - מחר נזכה להיפגש. כי אני לא מתייאש. אין לי אפשרות כזאת. יש לי תוכנית עבודה מסודרת, יומיומית.

7 וכל זה עוד לפני שדיברנו על הצד הסגולי של לימוד תורה, ועל החיוב ההלכתי של קביעת עיתים לתורה. בדגש על "קביעת". כל יום.

אבל לפני הכול ואחרי הכול, כמה דקות של השקעה בכל בוקר ואתם מקבלים חיזוק, חיסון, מנה יומית של קשר מנחם להיסטוריה, למקורות, לאמונה, לדבר ה', בימים מבלבלים ומאתגרים. אז נתחיל למחרת שמחת תורה? השנה זה גם סמלי כל כך. מתוך החשכה אנחנו מבקשים, לקום מחר בבוקר ולהתחיל מבראשית. ●

במלאות שנה לטבח שמחת תורה יש הרבה מיזמי זיכרון, הנה אחד מהם: "עת ספור ועת רקוד". את הרעיון היפה הזה יזם דווקא משהו מחו"ל, הרב אנדרו שואו (בתמונה), ראש תנועת המזרחי באנגליה. אינספור קהילות ביותר מ-30 מדינות ייטלו בו חלק. כל בית כנסת יקבל כיסוי כזה לספר תורה, לחג שמחת תורה. על המעיל יהיה רקום מצד אחד שם של חלל. הקהילה תכיר אותו בימים שלפני שמחת תורה, תלמד עליו ותתחבר לסיפורו. ובצד השני הפסוק מספר קהלת: "עת ספור ועת רקוד", המילים הנצחיות של שלמה המלך שמזכירות לנו שיש זמן לכל דבר, וכעת, למרות הכול, עת רקוד.

ללימוד תורה, חסר משהו באיזון שלך, בבריאות הרוחנית שלך. והגוף שלך, מה לעשות, לא מאותת. נכון, אולי יש קצת תופעות לוואי של דכדוך, התפזרות, אולי הרהורים על משמעות החיים, אבל לא משהו דרמטי שיגרום לך לטפל בעצמך. וכאן נכנס הלימוד היומי. הוא סוגר לך את הפינה הזאת. אתה תקבל בכל יום את המנה שלך, גם אם לא תהיה רעב. אתה אף פעם לא תיפול לתת־תזונה.

ואולי לכן בדורנו, דווקא בגלל התגברות הטרדות והסחות הדעת, יש כל כך הרבה מיזמים ומסלולים של לימוד יומי. בעידן שלנו אנחנו חייבים עוגנים קבועים כאלה שיגרמו לנו לעצור את החיים ששוטפים אותנו וללימוד משהו בכל יום. אולי כמו שחז"ל תיקנו לפני אלפי שנים את התפילות, כדי שנעצור שלוש פעמים ביום ונקבל את המנה הרוחנית שלנו, גם אם הגשמה לא מאותתת לנו שהיא חייבת את זה, כך בשנים האחרונות יש יותר ויותר מיזמים של לימוד יומי שדואגים לתזונה שלנו מדי יום.

בעצם אתה יכול להיות חיים שלמים כאדם שבגדול שומר מצוות, אבל חסרים לך חלק מאבות המזון. אתה עושה את הדברים מתוך הרגל, וגם כי ככה ההורים שלך עושים, ובסך הכול זה נחמד - הנה עכשיו מגיע סוכות, איזה חג קסום! - אבל חסר משהו באיזון שלך

1 כמה כותבי טורים אתם מכירים, או אפילו מורים רוחניים, שיכולים לשווק לכם רעיון, ולהבטיח לכם שאם תבצעו אותו - רק כמה דקות בכל יום! - החיים שלכם יהיו שלווים יותר, מאוזנים יותר, אופטימיים יותר?

את כל הדברים האלה (ועוד) אני הולך להבטיח לכם עכשיו. וכל זה בזמנים לא פשוטים, בתקופת מלחמה, עם כל המתח וחוסר היציבות. כן, אני מתיימר לומר שיש לי את הפורמולה שתשדרג לכם את התודעה. קוראים לה שניים מקרא ואחד תרגום. אה, זה כל הסיפור? לעבור על הקרא היומי בפרשת השבוע? מזה אתה כל כך מתלהב? כן. האמת שאני מתלהב אפילו יותר ממה שנראה. מה שקראתם פה הרגע הוא הגרסה המרוככת.

2 מי שעוקב אחרי הטור הזה יודע כמה אני חסיד של לימוד יומי, בדגש על יומי. כמי שבמשך שנים לא הצליח להתמיד לאורך זמן כמעט בשום קבלה רוחנית שהוא קיבל על עצמו (גם לא את זאת של יום כיפור בשעת נעילה), ובכלל כאחד שהתחיל הרבה מסכתות וספרים עם המון מוטיבציה אבל לא זכה לסייםם - אני יודע שהדרך היעילה ביותר לקחת את עצמך בידיים היא הצטרפות למסלול לימוד קבוע. אני לא מכיר שיטה אחרת לאנשים בלי משמעת עצמית.

כמעט הייתי אומר שלא משנה מה תלמודו. כי הרי זה בסופו של דבר עניין של חיבור אישי. חז"ל כבר קבעו שאין אדם לומד אלא במקום שליבו חפץ. ומקום זה לא רק מקום פיזי. כל אחד והחלק שלו בתורה: דף יומי (הדבר שבאופן אישי שינה את חיי והתחיל את כל ההתמכרות שלי ללימוד היומי), משנה יומית, הלכה יומית, תהלים יומי, רמב"ם יומי, תניא יומי. שוב, כמעט לא משנה מה המילה הראשונה בצמד המילים שמתארות את המחזור שאתם מצטרפים אליו, העיקר הוא המילה השנייה: יומי.

3 קראתי לא מזמן רעיון נפלא של הרב שטיינמן בספר הביאורים שלו לסידור 'מלא פי תהלתך' (אני פותח פה סוגריים: משהו חייב להוציא את הספר הזה במהדורה חדשה ונגישה להמון העם. יש שם פירושים כל כך מתוקים לכל אחת מהתפילות, אבל הספר כתוב בשפה תורנית כבדה עם ראשי תיבות. כמה אני מחכה לגרסה המעובדת שלו!). הרב שטיינמן כותב שהעולם נברא כך שבעניינים פיזיים, הגוף מאותת לנו מתי אנחנו צריכים לאכול או לשתות. וטוב שכן, אחרת היינו מתים מרעב או מצמא. מתים פשוטו כמשמעו. אבל זה לא קורה. למה? כי הרבה לפני זה אנחנו אוכלים. הגוף לא ייתן לנו להגיע למצב כזה. כמה שעות אחרי ארוחת הבוקר, אדם מרגיש רעב ואוכל ארוחת צהריים. עוד כמה שעות עוברות והוא חייב לנשנש משהו לארוחת ערב. אבל מה לגבי דבר אחר שאנחנו עושים שלוש פעמים ביום? האם כמה שעות אחרי שהתפללנו שחרית אנחנו מרגישים שאנחנו חייבים להתפלל מנחה? זה ממש גורם לנו לחולשה רוחנית, קשה לנו להתרכז, עד שלא נתפלל? והאם כמה שעות אחרי מנחה יש בנו רעב עז לערבית? לא. ויש לכך סיבה: כדי לתת לאדם בחירה חופשית. כך ברא ה' את עולמו.

בכל זאת, כדי שאדם לא יגיע לתת־תזונה רוחנית, ניתנו לנו כל מיני מצוות שנועדו להזכיר לנו את תפקידנו בחיים. הבולטת שבהן, הוא כותב, היא הציצית שתפקידה "לעורר את האדם להתבונן ולזכור את כל המצוות, למען תזכור ועשיתם... חוטי הציצית מזכירים לאדם בכל צד שהוא פונה, שהוא עבד ה'".

4 אני לוקח את הרעיון הזה אל הלימוד יומי. בעצם אתה יכול להיות חיים שלמים כאדם שבגדול שומר מצוות, אבל חסרים לך חלק מאבות המזון. אתה עושה את הדברים מתוך הרגל, וגם כי ככה ההורים שלך עושים, ובסך הכול זה נחמד - הנה עכשיו מגיע סוכות, איזה חג קסום! - אבל אם לא תהיה מחובר

דאנ

של פעם בחגים!

כסאות משגעים!

2+1

ספות ושולחנות
WOW!

%
הנחה!

30

CASSIAS

רהיטים שמעצבים בתים

חג שמח ומושלם לכל לקוחותינו ולכל בית ישראל!

חנות המפעל: סניף כנות- אדום 6 | סניף הדגל: נתניה מפי 5 מתחם סוהו

סניף ירושלים: סניף תלפיות פייר קינג 28 | סניף תל אביב: קיבוץ גלויות 51

חדש! סניף הדגל ראשון לציון: ילדי טהרן 8

WWW.CASSIAS.CO.IL

טל"ח. אין כפל מבצעים והנחות. החברה רשאית להפסיק את המבצע בכל עת. לחברי מועדון ומצטרפים חדשים (ללא עלות)

יאיר יעקבי
jacobiy@gmail.com

אורו של לווייתן

לפני שבדקים מאיפה הם הגיעו ושהם לא מקולקלים. דיברנו על זה אלף פעם.

"יאללה יאללה, כשאתה בלעת את סבא ג'פטו אף אחד לא אמר לך כלום", הכניס לו כחולי שבאמת הגיע מאוד טעון לפגישה. העקיצה הזאת בהחלט תפסה את היושב־ראש לא מוכן.

"שמע, התקרית עם הסבא האיטלקי וילד העץ שלו היא עניין אחר לחלוטין שכבר חלה עליו חובת ההתייחסות, חוץ מזה שהאיחוד המרגש ביניהם התרחש, אני מזכיר לך, ממש אצלי בבטן כך שהכול יצא לטובה. עכשיו בוא נחזור אליך ולבחור שבלעת".

"בסדר בסדר", נרגע כחולי, "הבחור ההוא, התברר, היה נביא יהודי. בסוף פלטתי אותו וחשבתי שנפרדנו כידידים. מסתבר שלא".

הפגישה לפחות התקדמה לאנשהו, חשב לעצמו שוקי, עכשיו נשאר רק להבין מה אפשר לעשות כדי שבשנה הבאה כל הסובבים לא ייהפכו לרכוש סוכות נחלים.

"אני מציע לפנות לפעילת האקלים גרטה ת'ורנברג", אמר פיני הלווייתן, "היא מאוד בקטע של אקלים והצלת בעלי חיים. היא בטוח תעזור לנו".

האווירה בפגישה התהפכה לגמרי למשמע הצעתו הגאונית של פיני, שאם היינו יודעים שהוא כזה גאון אולי היינו טורחים לאפיין אותו מלכתחילה בצורה קצת יותר ייחודית. מילא. בתוך כמה דקות גרטה עלתה מולם בשיחת זום, והלווייתנים הציגו לה את הבעיה.

"שומעת גרטה, היהודים מתכננים לעשות מכולנו סוכות בשנה הבאה, את חייבת לעזור לנו", הסביר לה היושב־ראש. "בשמחה רבה", ענתה גרטה, "אחרי הכול אני-"

"פעילה סביבתית!" השלים פיני.

"התכוונתי להגיד אנטישמית, אבל סבבה, גם הצלה שלכם יכולה להיות חלק מהמוטיבציה שלי, אני מניחה".

הצדדים התחילו להיכנס לפרטי העניין, אלא שאז דג טונה תמים שחלף בסביבה שמע את הדיון והחליט להתערב. "לא שזה עסק שלי, כן", הוא אמר, "אבל יהודים גם עושים בכל שנה משהו שנקרא תשליך וזורקים עלינו הדגים את כל החטאים שלהם".

"זיהום סביבתי!" אמר פיני.

"פרי פלסטיין!" זעקה גרטה.

"אז זהו שהם לא באמת זורקים חטאים, זה יותר קטע סימבולי כזה", הסביר דג הטונה, "אז אני לא בטוח שהסיפור של סוכות לווייתן זה לא סימבולי גם כן. זה בטח משהו רוחני יותר שאנחנו פשוט לא מבינים".

"תראו, אני הולכת להשמיץ את היהודים האלה איך שלא יהיה", אמרה גרטה בכנות וירדה משיחת הזום.

שאר הלווייתנים נשמו לרווחה והחליטו לתת ליהודים החמודים ליהנות מהספק שבטח מדובר במדרש נאה שלא צריך לקחת לגמרי כפשוטו. שוקי, פיני וכחולי ניגשו להודות לדג הטונה החביב שהציל אותם ממלחמה מיותרת, אבל דג הטונה הקטן נעלם. כחולי הסתכל בחשד על היושב־ראש. "בטח הוא שחה הביתה", אמר היושב־ראש בתמימות ואז פלט בטעות גיהוק מרשיע, "לא, כי לבלוע נביא".

שוקי הלווייתן נכנס הביתה ואשתו מיד ראתה שמשוהו אצלו לא מאה. הוא הסתובב כסהרורי בסלון עד שנכנס למטבח והתיישב לבסוף על האי. כפשוטו, היה להם אי בודד באמצע המטבח. סוף סוף מדובר בלווייתנים.

"לא, את לא מאמינה מה שאני שמעתי עכשיו", הוא מלמל. "אם שוב חברים שלך ניסו לדחוף אותך לנסות דיאטה חדשה אז אני מבקשת מראש שתוותר. אתה גדול וזהו, נשמה".

"לא לא", אמר לה שוקי, "הסתובבתי ליד השובר גלים ושמעתי יהודי אחד מאחל לחבר שלו 'שנוכה בשנה הבאה לשבת בסוכת עורו של לווייתן'". שוקי היה עכשיו חיוור לגמרי.

"אתה כנראה לא שמעת נכון", מיהרה אשתו להקטין את האירוע.

"אני שמעתי יפה מאוד", החזיר לה שוקי, "היהודי השני גם איחל לו את זה בחזרה. הם הולכים לשבת בשנה הבאה בסוכות מהעור שלנו. ואלה יהודים, הם יעשו את זה. שמעת מה קרה למחליף של המחליף של נסראללה. אלה משוגעים אלה".

"מאיפה אתה יודע מה קרה למחליף של המחליף של נסראללה?" הופתעה אשתו.

"הוא הלך לישון עם הדגים. הם סיפרו לי", ענה שוקי. השמועה עברה מהר מאוד מפה לפה (ככה לווייתנים שומעים, מסתבר) ונקבעה פגישה בהולה של גדולי הלווייתנים (לא שלא כולם היו גדולים, כן? פשוט אלה גם היו חכמים במיוחד. הבנתם).

"טוב, היהודים כנראה החליטו ששבע חזיתות לא מספיקות להם והם מעוניינים לפתוח בחזית נוספת נגדנו בשנה הבאה", פתח את הישיבה יושב ראש ועד הלווייתנים, "תודה לשוקי שהביא לידיעתנו את המודיעין החשוב הזה".

"תודה רבה אדוני", שמח שוקי.

"כמו כן, גש אליי אחרי הפגישה, יש לי בשבילך רעיון לדיאטת אלמוגים מטריפה", המשיך היושב־ראש וביאס לשוקי את כל המצב־רוח.

"אני רוצה לדעת מה עשינו שהיהודים סימנו אותנו ככה", אמר לווייתן בשם פיני.

"בהחלט בהחלט, לפני שמכריזים מלחמה צריך לנסות לפתור את הקונפליקט בדרכי שלום", הסכים היושב ראש, "אז אם למישהו יש מידע קונקרטי על המקור של הסכסוך, זה הזמן לשתף אותנו".

"יאללה גם כן היהודים האלה, אתה בולע להם נביא אחד ומחליטים לחסל לך את כל המשפחה", התעצבן פתאום לווייתן כחול ענק שעד אותו רגע שמר על שקט.

"על מה אתה מדבר, כחולי?" שאל היושב־ראש (כן, ללווייתן הכחול קראו כחולי, אל תבואו אליי בתלונות, הייתה לו אמא מאוד לא יצירתית. כנראה נתנה לו את השם הזה באמצע הלילה כי היה לה דד־ליין על הראש. תתקדמו).

"תראו, אני לא חשבתי שזה סיפור שצריך לספר אותו", המשיך כחולי, "אבל לפני כמה שנים שחיתי לי בים בפנאן שלי ופתאום ראיתי חבורה של מלחים זורקים מישהו לים. אז בלעתי אותו".

"מה זאת אומרת בלעת אותו???" התעצבן היושב־ראש, "יש לנו נהלים בשביל דברים כאלה! לא מכניסים בני אדם לפה

"אתה כנראה לא שמעת נכון", מיהרה אשתו להקטין את האירוע. "אני שמעתי יפה מאוד", החזיר לה שוקי, "היהודי השני גם איחל לו את זה בחזרה. הם הולכים לשבת בשנה הבאה בסוכות מהעור שלנו. ואלה יהודים, הם יעשו את זה. שמעת מה קרה למחליף של המחליף של נסראללה. אלה משוגעים אלה"

מסופר על ילד אחד שהגיע להתפלל מוסף של סוכות אבל לא ידע לקרוא, קל וחומר להתפלל. אז הוא אמר "ריבון של עולם, להתפלל אני לא יודע אבל לנגן אני יכול", ואז הוא הוציא טרומבון והתחיל לתת בראש וכל המתפללים התרעמו עליו, חוץ מהרב הצדיק שלא אמר מילה כי הטרומבון עשה לו התקף לב כפשוטו. ללמדכם שלא מכל סיפור אפשר ללמוד משהו. חג שמח!

היי יריה! אני שואל מפני היראה
היי יריה! אתם משיבים
מפני הכבוד

הסיבה היחידה שהאנשים
שבנו את יוטיוב הצליחו לסיים
לבנות את יוטיוב היא בגלל
שלא היה להם יוטיוב

כשיבוא משיח עתידין כל המועדין
ליבטל, וזו הסיבה שאני מחכה
עד הרגע האחרון לבנות סוכה
למקרה שאשתי שואלת

זמנים של בריאות

מהדרים
ברופאים מומחים

ניחוחות של
התחדשות

פריסת מרפאות
בכל כנפות הארץ

לקוחות מאוחדת,

אנו זמינים לשירותכם בימי חג הסוכות
במרפאות ובמוקדים לרפואה דחופה
ומאחלים לכם שנה של החלטות טובות לבריאות!

מאוחדת
רמה אחרת

***3833**
k.meuhedet.co.il

דביר שרייבר
dvirbe7@gmail.com

סוכה להסתיר

האושפיזין רבים, השכנים מקשיבים, ובאמצע עומדת שלומית שבנתה סוכה לתפארת ומנסה בכל כוחה לשמור עליה מוארת, ואם אפשר גם ירוקה

בעמק יפה בין כרמים ושדות, איפה שהוא בין אפריקה לאסיה, עומד מגדל בן חמש קומות. מי גר במגדל? שמח ששאלתם. בקומה הראשונה תרנגולת ירדנית שמנה, כל היום על משכבה מתהפכת וצורכת עוד ועוד מים למרות שהיא כבר איזה 30 שנה לא משלמת חובות לעירייה. בקומה השנייה גרה קוקייה סורית, אומרים שהבית בכלל לא שלה בגלל שהיא משכנה אותו לאיזה פרסי מהרחוב המקביל, אחרי שהוא הציל אותה ממלחמת אזרחים. בקומה השלישית חתולה מצרית שמתעקשת לספר לכולם שהיא בכלל לא חתולה, היא ספינקס. בקומה הרביעית גרה משפחת סנאים לבנונית מתוסבכת, כל היום מפצחת אגוזים בקולי קולות, אולי בגלל זה עפות מהדירה שלה קליפות ורקטות היישר אל החצר של השכנים מהקומה התחתונה, הדרומית. בקומה החמישית גר מר עכבר, בכל אופן פעם הוא התגורר שם, אבל לפני כמה חודשים הוא נעלם ולא לגמרי ברור לאן, יכול להיות שהוא קבור במנהרה שהוא כרה לעצמו בעזה.

ובחצר קומת הקרקע, בבסיס הבניין, עומדת ילדה עסוקה ובונה סוכה, מוארת וירוקה. קוראים לה, כמוכן, שלומית.

כשבוער החג המלאכה נשלמת היא מזמינה את השכנים כולם בהמונים, אבל אף אחד לא בא לסוכת השלום שלה כי הם בכלל לא רוצים אותה בבניין, רק לא מצליחים להעיף אותה.

מה עושה שלומית? אומרת: "ההפסד כולו שלכם", נכנסת לסוכה ומכסה לאושפיזין.

ראשון בא אתרוג. מתגלגל, ממלמל, נעמד מתחת לסכך ומסתכל. אחריו נכנס לולב מלא חן, שולח סביבו מבט בוחן. שלישי כמוכן מגיע הדס, ריחני, משולש ומאוד מנומס. ובסוף, קצת כפופה, מגיעה ערבה.

מחייכת שלומית לכל המינים, עומדת מולם, מסבירה להם פנים. "הנאה הסוכה בעיניכם?" היא שואלת.

"האמת?" אומר ההדס, "ציפיתי ליותר".

"בכלל יש לך אישור מהעירייה למבנה הלא חוקי הזה?" גועץ בה האתרוג מבט צהוב.

"הנה הוא עוד פעם מתחיל", מתעצבן הלולב, "אנחנו לא צריכים את האישורים שלך, זאת מדינה יהודית!"

"ודמוקרטיה".

"קודם כול יהודית".

"אתה לא תלמד אותי מה זה להיות יהודי", מסתער האתרוג על הלולב, "סבא של סבא שלי נטע פה פרדסים כשאתה עוד היית בלול לולבים".

"לסבא של סבא שלך היה נופל הפיטם אילו ידע מה יצא מהנכד שלו. בכלל, מי קבע שמארבעתנו דווקא אתה האתרוג?"

תראו איך מאתרגים אותה

"חברים, לא לריב", מבקשת שלומית, "סוכות הוא חג של אחדות".

"אני בעד אחדות", אומר ההדס, "רק צריך להבין שאחדות זה לא בהכרח אחידות".

"טוב, זה מספיק", אומר האתרוג, "אני הולך".

"למה?" נעלבת שלומית, "הסוכה שלי אינה נאה בעיניך?"

"נסבלת".

"אם כן, שב עמנו!"

"לא, לא אשב", אומר האתרוג, "איך אשב אני, פלורליסט ליברלי מלא בתבונה, עם לולב והדס שגנבו לי את המדינה?"

"ומה איתי?" שואלת הערבה, בוכייה.

"גם את גנבת".

"מה גנבת לך?"

"את האפיקומן".

"אפיקומן זה בכלל מחג אחר", לוחשת הערבה.

"אולי נגיע לפשרה?" מציעה שלומית, "כל העניין של ארבעת המינים הוא שכולם יהיו מאוגדים ביחד".

"אני בעד פשרה", מסכים ההדס, "אבל האתרוג הנפוח הזה צריך להבין שגמורו הימים שהוא שלט פה לבד. שיקבל את הכרעת הרוב".

"אני הרוב!" מתעקש האתרוג, "ואני לא מתכוון לתת לאספסוף משיחי פרימיטיבי לדרוס את הערכים הנעלים שלי".

"עוד לא הסברת למה הערכים שלך נעלים יותר מהערכים שלי, ולמה נראה לך שאתה באמת אתרוג", מתנדנד הלולב.

"ברור שאני אתרוג", מגחך הפרי העגלגל, "תראה איך כולם מאתרגים אותי".

"אבל אתה כזה חמוץ כל הזמן", מעירה הערבה, "בטוח שאתה לא לימון?"

"עזבו את זה עכשיו", מתחננת שלומית, "בואו נשב ביחד ונשכח מהוויכוחים, לפחות בזמן החג".

"אני לא חושב שאני יכול להישאר פה", מצטדק הלולב.

"למה?" מתאכזבת שלומית, "הסוכה שלי אינה נאה בעיניך?"

"הרפנות שלך מתגנדות ברוח מצויה, אבל לא זה העניין", אומר הלולב, "איך אשב אני, פך שמן טהור, עם ענפי סרק סרי טעם וקלמנטנה שכופה עליי ריח של פעם?"

"פך שמן זה בכלל מחג אחר", מתערבת הערבה.

"ואתה לא כזה טהור", מצטרף ההדס, "לא זייק לך להוריד קצת את האף".

"ולשאת בנטל", אומר האתרוג, "וללמוד לימודי ליבה. ושלא תעז יותר להעליב את הקלמנטנות".

"אתם אלה שצריכים אותי, לא אני אתכם", קובע הלולב, "אני היחיד פה שלא מתכופף, לא מתייבש ולא נושר. אני עמוד השדרה ההולך לפני המחנה".

"גם אילו זה היה נכון, וזה לא", אומר ההדס, "אתה לא צריך להוציא לאחרים את העיניים".

"אבל זה מה שאני עושה בהושענות, נכנס לעין של זה שהולך מאחוריי", מזדקף הלולב, "ואתה, מה אתה מנסה להתחנף לאתרוג ולערבה? אתה לא מבין שבסוף החג בכל מקרה יורקו אותך? רק אני אשאר פה אחרי כולם, ישמרו אותי בניילון במיוחד לערב פסח. ואז

"אתה לא תלמד אותי מה זה להיות יהודי", מסתער האתרוג על הלולב,

"סבא של סבא שלי נטע פה פרדסים כשאתה עוד היית לולבים".

"לסבא של סבא שלך היה נופל הפיטם אילו ידע מה יצא מהנכד שלו. בכלל, מי קבע שמארבעתנו דווקא אתה האתרוג?"

"חברים, לא לריב", מבקשת שלומית, "סוכות הוא חג של אחדות".

"אני בעד אחדות", אומר ההדס, "רק צריך להבין שאחדות זה לא בהכרח אחידות".

"טוב, זה מספיק", אומר האתרוג, "אני הולך".

"למה?" נעלבת שלומית, "הסוכה שלי אינה נאה בעיניך?"

"נסבלת".

"אם כן, שב עמנו!"

"לא, לא אשב", אומר האתרוג, "איך אשב אני, פלורליסט ליברלי מלא בתבונה, עם לולב והדס שגנבו לי את המדינה?"

"ומה איתי?" שואלת הערבה, בוכייה.

"גם את גנבת".

"מה גנבת לך?"

"את האפיקומן".

"אפיקומן זה בכלל מחג אחר", לוחשת הערבה.

"אולי נגיע לפשרה?" מציעה שלומית, "כל העניין של ארבעת המינים הוא שכולם יהיו מאוגדים ביחד".

"אני בעד פשרה", מסכים ההדס, "אבל האתרוג הנפוח הזה צריך להבין שגמורו הימים שהוא שלט פה לבד. שיקבל את הכרעת הרוב".

צילום: שאטרסטוק

בכל זאת, כולם ראויים לשבת באותה סוכה. אילוסטרציה

ישכחו להוציא אותי ויזכרו בי רק בערב סוכות של השנה הבאה".

סוכה סובלנית שלא סובלת

"אולי נשיר משהו ביחד?" מנסה שלומית להעביר נושא, "ושי'מ'ח'ת בי'ח'ג'ך..."

"קול באישה!" גוער בה הלולב.

"אני בעד שירה", אומר ההדס, "אבל אי אפשר לטאטא את הבעיות מתחת לשטיח".

"רגע, הסוכה שלי לא נאה בעיניך כי אין בה שטיח?"

"הסוכה דווקא בסדר כי היא רק אתחלתא", אומר ההדס, "אבל אני דורש את הזכויות שלי. אני משולש, אני עס'ארץ'תורה, אני גשר, בגלל זה כל הזמן דורכים עליי. לא אסכים יותר שיתלשו ממני את העלים הריחניים שלי ויקטינו אותי. אני הדס, לא דרדס".

"אתה שופר", מאתגר האתרוג, "של ביביסטים".

"שופר זה בכלל מחג אחר", מציינת הערבה.

"מה את כבר מבינה, אין לך לא טעם ולא ריח".

"בסדר, זה בגלל הקורונה".

"במחשבה שנייה", מהרהר האתרוג, "יש היגיון בפסיקה של בג"ץ שהתירה לכם להקים מחיצה. שימו את המחיצה שלכם ביניכם לביני וניפרד כמו סכך לנצח. ככה סוף סוף תהיה לי סוכה נאורה וסובלנית שלא צריכה לסבול אנשים כמוכם".

"מה יהיה?" זועקת שלומית, "אתם לא מבינים שהשכנים מלמעלה מסתכלים עלינו והמריבות שלכם נותנות להם יותר מוטיבציה לנסות להרוס את הסוכה? אתם לא מבינים שכולנו באותה סירה? זאת אומרת דירה?"

"איזו דירה?"

"דירת עראי. שכבר כמעט התמוטטה עלינו לא מזמן. לא למדנו את הלקח? עוד לא הבנתם שאתם חייבים להיות מאוגדים, אחרת אתם לא ראויים לברכה?"

ארבעת המינים עמדו והביטו אלה באלה במבוכה. "נו?" אמרה שלומית, "מה אתם אומרים? תשבו עמנו?"

"אשב ואשב, בחפץ לב", התרכך האתרוג, "אבל רק אם הם יהיו כמוני".

"חצוף!" ספק הלולב את כפיו.

"לא ייאמן", נפנף ההדס בידיו.

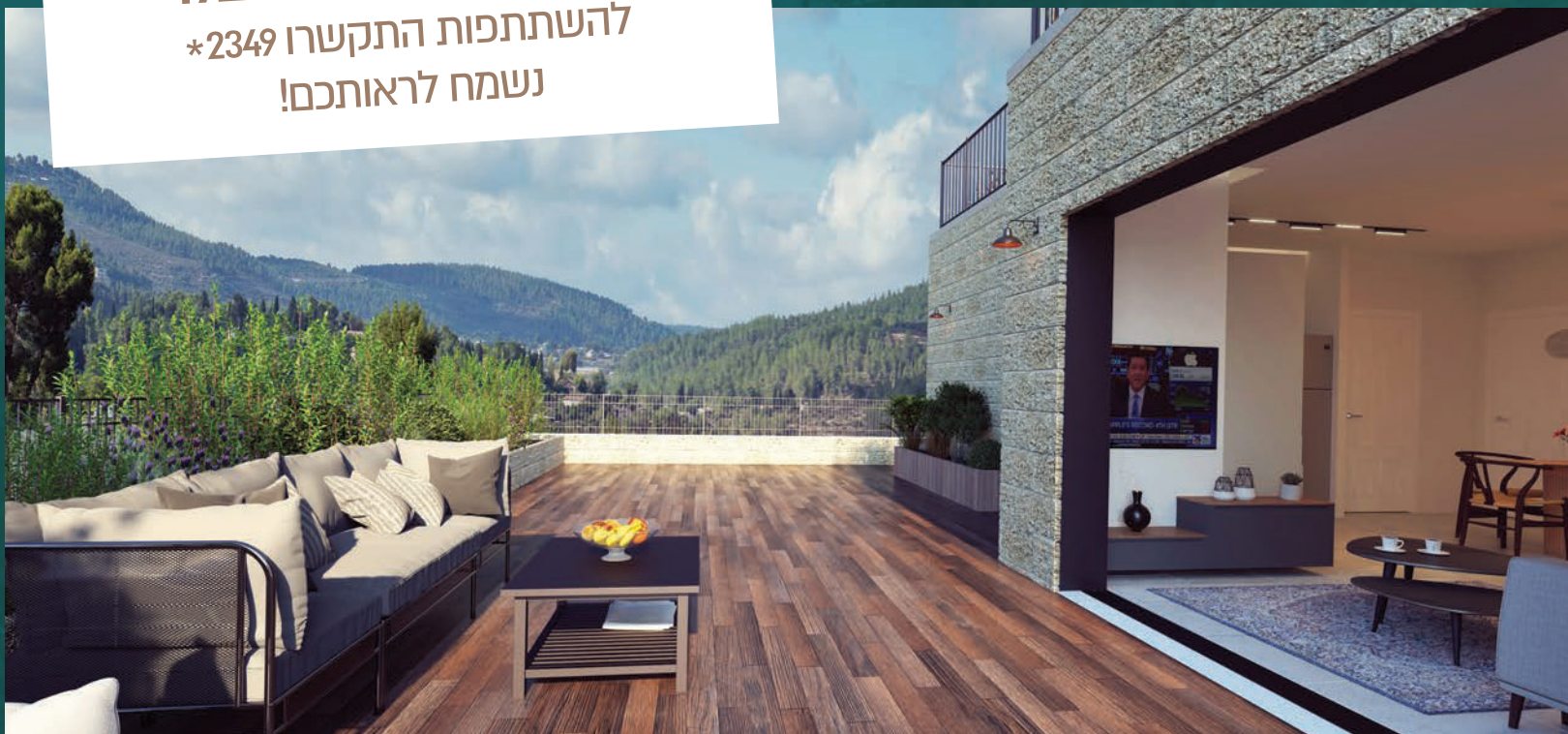
"למה תמיד אני זאת שחובטים אותה?" ליקקה הערבה את עליה.

כך בעמק יפה, בין כרמים ושדות, עומדת ילדה בשם שלומית ומנסה לשכנע ארבעה מינים עקשנים לא להתפור שוב לארבע כנפות הארץ, ולהסביר שכמאמר חז"ל, בכל זאת, כל ישראל ראויים לשבת בסוכה אחת. ●

חגיגת אפייה בחוה"מ סוכות
21-22.10 ימים שני-שלישי
בשעות 10:00 - 13:00 (כל סבב 45 דקות)

מספר המקומות מוגבל!
להשתתפות התקשרו *2349
נשמח לראותכם!

בראשית
קהילת מגורים חדשה לבני 65 +

בראשית. המקום הנכון בשבילכם, בזמן הכי נכון שלכם!

דמיינו לעצמכם בוקר, כשקרני השמש מלטפות את הרי ירושלים ואוויר צח ומרענן עוטף אתכם. זהו הנוף של 'בראשית', קהילת המגורים החדשה לבני 65 ומעלה, שתיפתח בתחילת 2025. קהילת המגורים החדשה לבני 65 ומעלה, המשלבת איכות חיים עם ערכי מסורת, שתיפתח בתחילת 2025. בחול המועד סוכות (21-22.10), אנו מזמינים אתכם לחוות את הקסם של 'בראשית'. להרגיש באווירה המיוחדת, לאפיקות יחד חלת רימונים, עוגות דבש חמוץ-מתוק ועוד מאפים מסורתיים. הזדמנות לבקר במגוון הדירות והפנטהאוזים, כולל הדירות האחרונות עם מרפסות סוכה מרווחות, ולהתרשם מהסטנדרט הגבוה והתכנון המוקפד המותאם לאורח חיים דתי. זה לא רק בית חדש - זה מקום להצטרף לקהילה איכותית ושומרת מסורת וליצור קשרים חדשים. גלו את 'בראשית' מקרוב. הצטרפו למשהו מיוחד, שריינו את מקומכם באחד הפרויקטים היפים בישראל, ותייהנו מהנחה מיוחדת לחגים עד 300,000 ₪.

הביקורים יתקיימו בשעות 10:00, 11:00, 12:00 ו-13:00 | מספר המקומות מוגבל! | להרשמה התקשרו *2349

חג שמח!

זמן לומר תודה

שנה אחרי שהשמייים נפלו עלינו, ליבו של העם הזה מדמם אבל ממשיך לפעום במלוא העוז. תודה לרשימה האין סופית של הנותנים שהעניקו לנו כוח ליום הבא, ותודה גם לאכסניה של 22 שנה בעיתון 'בשבע' – טור פרידה

את התורנות בקייטנת אימהות כי הבינה, בלי מילים, שזה גדול עליי. חברה אחרת שלקחה אותי לחנות יצירה כדי לקנות חומרים להפעלת הילדים בקיץ, כי קלטה שאני אבודה. ובעלי משתלה שאנחנו לא מכירים שהבינו שאם אנחנו מחפשים עציצים בבוקר ה'7 באוקטובר, כנראה שאנחנו רוצים לקחת אותם לבית העלמין, ופתחו את המשתלה בשבע וחצי בבוקר במיוחד והתאימו לנו עציצים ואחר כך גם לא היו מוכנים לקבל תשלום "כי זה המעט". ושני חברים שהופיעו פתאום במוצאי יום כיפור כדי לבנות איתנו את הסוכה, כי ידעו שהלב כבד משום שנוה היה זה שבונה אותה. גם החשמלאי והאינסטלטור היו השנה זמינים ואדיבים יותר, גם הרופא בקופת החולים, גם האורתודנטית העמוסה שקידמה תורים רק בשבילנו. והירקן של השכונה, שבכל פעם דוחף לנו עוד פרי שווה במתנה כדי שיהיה לנו מתוק. וזו רשימה חלקית מאוד מאוד. הלב הגדול של העם שלנו כואב ומדמם אבל פועם בכל עוז. מי כעמך ישראל זו לא סיסמה, זו מציאות יומיומית. מה היינו בלעדיכם. תודה.

לכול זמן

לכול זמן ועת לכל חפץ, כתב החכם באדם במגילה שנקרא בבית הכנסת בעוד כמה ימים. וזו העת שלי להיפרד מכם, קוראים יקרים, ומהעיתון הזה, שהתחלתי לכתוב בו לפני 22 שנה ועוד קצת, כשעוד היו בו רק 16 עמודים. כאן התפתחתי בענפי הכתיבה השונים, המקום הזה נתן לי הזדמנות לפגוש אנשים מרתקים וללמוד מהם רבות, לכתוב על אירועים שהיו זקוקים לאור השמש המחטא, ובשנים האחרונות גם לחלוק איתכם מחשבות והרהורים על המצב, על החברה הישראלית ועל התרבות שלנו. תודה שהייתם איתי, קראתם ופעמים רבות שיתפתם במחשבות שהדברים עוררו בכם, התווכחתם, תיקנתם והוספתם לי ידע. בשנה האחרונה, כך אני מרגישה, עברנו ביחד ואנחנו עדיין עוברים את התקופה הקשה בימייה של מדינתנו האהובה. ניסיתי לשתף במה שעוברות משפחות שכולות, ביקשתי לראות את הימים הללו ממקום קצת יותר גבוה, ניסיתי להלביש מילים על תחושות ותהיות, ואתם הייתם קהל חם, מפרגן ואוהב לכל אלה. תודה על מילים מחממות לב, על הארות ותוספות לדברים שכתבתי. כאן המקום לבקש סליחה מכל מי שלא הספקתי להגיב לו על הודעות או מיילים. השתדלתי כמיטב יכולתי.

זה המקום גם להודות למי שהביא אותי לכאן, לעיתון הזה - העורך המייסד של 'בשבע' ומי שמנצח על התזמורת הזאת כבר המון שנים, עמנואל שילה. למי שעורכת את הכתבות והטורים שלי כל השנים, חגית רוזנבאום, שבשנה האחרונה נדרשה להרבה מאוד סבלנות עד שהאותיות שלי התחברו בחזרה למילים ולמשפטים, וגם אחר כך ליוותה אותי בסבלנות רבה בימים קשים לכתיבה. לעורכת הלשונית אפרת פוקס שנמצאת מאחורי המילים של כל הכותבים בעיתון ומעמידה את כולנו על הדיוק הלשוני ועל שיפור תוכני. למאירים של הטור הזה, עדי דוד בראשיתו ושאל גרד בשנים האחרונות - היה תענוג לעבוד יחד. העמקתם את הטורים שלי והוספתם להם נופך מיוחד. לעמיתים שלי לכתיבה בעיתון, צוות מקצועי וחברי שלא מכיר את המושג אגו, ומי שמכיר את עולם העיתונות מבין עד כמה זה נדיר. וכמובן להנהלת העיתון, היושב ראש דודו סעדה וסגנו דודי פינקלר, שדואגים לאינתנות הכלכלית של העיתון ולפיתוח שלו לתחומים נוספים לאורך כל השנים. תודה גם לסטודיו ולצוותי המכירות שדואגים שהעיתון יתקיים וייראה טוב. מאחלת לכולנו המשך עשייה מבורכת. תמיד תהיה לי פינה חמה בלב לכולכם, בכל מקום שאהיה בו. ●

איור: שאל גרד

והיו שני חברים שהופיעו פתאום במוצאי יום כיפור כדי לבנות איתנו את הסוכה, כי ידעו שהלב כבד משום שנוה היה זה שבונה אותה. גם החשמלאי והאינסטלטור היו השנה זמינים ואדיבים יותר, וגם האורתודנטית העמוסה שקידמה תורים רק בשבילנו. והירקן של השכונה, שבכל פעם דוחף לנו עוד פרי שווה במתנה כדי שיהיה לנו מתוק. וזו רשימה חלקית מאוד מאוד

שנה. שלושה עשר חודשים שמתפרטים לחודשים ושבעות וימים ודקות של מאבק לאומי ואישי לחתור למעלה וקדימה. להצליח לפעול מכוחו של הזיכרון ולא לשקוע בתוכו, לנשוך שפתיים ולהיות נחושים למגר את הרוע שרוצה למחוק את קיומנו רק כי אנחנו יהודים. שנה שבה החיים של כולנו השתנו. גם מי שאיננו במעגל הראשון של השכול, של החטופים, הפצועים, המפונים או המשרתים, מביט היום אחרת על החיים ועל הקיום שלנו פה. קל וחומר מאות האלפים שכן משתייכים לקבוצות הללו. לא חשבנו שניקלע למלחמה כזאת, לא בימינו, והנה כבר עברה שנה שלמה ואנחנו עדיין נלחמים והחזיתות רק התרבו. קשה מאוד לנצח את הטרור, אבל הנחישות וההתמדה הביאו ועדיין מביאים להישגים חשובים. היכולות של החיילים וכוחות הביטחון שלנו מפליאות והניסים הגדולים והקטנים מפעימים.

אמירה של חז"ל שהפכה לשיר קבעה ש"כל ההתחלות קשות", אבל אז הבטיחה "אבל אחר כך קל יותר". לפעמים זה נכון, אבל במקרה של המלחמה הזאת זה לא כל כך תופס. בימים הראשונים כולם יצאו לקרב נחושים. הארץ דיממה, אנשים התהלכו מוכי יגון ותדהמה כי איך זה קרה לנו, ומתוך כך פעלו לסייע. ראינו בבהירות מי האויב ואת מי חייבים להכריע, ידענו גם למי צריך להושיט יד. אבל החודשים חלפו, המלחמה לא נגמרה ובינתיים נפתחו עוד חזיתות. כוח המילואים הולך ונשחק כי כמה אפשר לסחוב (והלוואי שמישהו ממקבלי ההחלטות יתעשת וירחיב מיידי את מעגל המשרתים, לפני שימצא את עצמו בלי צבא) ואנשים רוצים לחזור לחייהם הקודמים.

הפלא הגדול הוא שהערבות ההדדית עדיין כאן ובענק. נכון, אולי לא כל חייל שנוסע עם מדים מקבל מנת שווארמה בחינם כמו בחודשי הלחימה הראשונים, אבל עדיין כל ישראל רתומים זה לזה. התסריטאית והסופרת עינת קאפח פרסמה לפני כמה ימים שחיילים שעלו ללבנון ביקשו שקי שינה, ובת דודתה שמנהלת חמ"ל למען החיילים כבר שנה גייסה את השק"שים בתוך שעה מאזרחים שגרים בנוף הגליל. עברה שנה ואזרחים עדיין תורמים ומבשלים לחיילים, עברה שנה ועדיין מסייעים לפצועים, עברה שנה ועדיין נאבקים עם משפחות החטופים. כבר לא עושים מזה סיפור, אבל הנתינה מתקיימת מתחת לפני השטח. בערב יום כיפור ראיתי שבית קפה תרם עוגות ומאפים ללוחמים מהצנחנים שיצאו להתרעננות, וחברות רבות קנו מתנות לחג מתושבי הצפון או מתושבי העוטף או ממשרתי מילואים. גם אחרי שנה, אנחנו עם שלא שוכח.

סוכות ושמחת תורה בפתח. חגים של שמחה. חגים שבהם אנחנו מדברים על יחד, על ארבעה מינים שמאוגדים כאחד ועל כך שראויים כל ישראל לשבת בסוכה אחת. השנה נראה שכל הפלקטים האלה שאנחנו תולים בסוכה מקבלים חיים אמיתיים. הם לא רק סיסמה.

בשנה האחרונה למדנו לקבל. הלימוד הזה איננו פשוט, אבל התכונה הזאת סוללת נתיבים חדשים בנפש. למדנו לקבל, כי כל הזמן היה מי שביקש לתת. את השבעה על נזה הפיקו נשות הקהילה המדהימות שלנו, שקנו וניקו ובישלו והגישו ופינו וכיבסו. לכל התפילות, השיעורים וספר התורה דאגו הגברים. אבל זו הייתה רק ההתחלה, כי חוץ מהודעות ששואלות מה שלומי וחוזר מביקורים של חברים ממיליון מעגלים לפני החגים או בימים מועדים לבכי (עם עוגה או עם חיבוק), היו ועדיין ישנם חסדים קטנים שמפוזרים לאורך כל השנה ומזכירים לנו שאנחנו לא לבד.

עולם הנתינה הזה רחב כל כך, שאין מילים להקיף אותו. הוא כולל חברים שהביאו לנו פנקייקים בבוקר יום העצמאות כי הבינו שקשה להתאוושש מיום הזיכרון, וחברה שהתייצבה לעשות איתי

סרטי יונייטד קינג מציגים:

מאור | שוויצר | ניב | סולטן | ליאנה | עיון | עמית | רהב | עומר | גודלמן

בַּחֲזָרִים שׁוּבִים 2

סרטו של ארז תדמור

בואו להתאהב בפעם השנייה!

עירית קפלן | ריימונד אמסלם | רועי אסף | נטע שפיגלמן | גיא לואל | נועם אימבר
עמית מורשת | יקי רייסגר | דליה בגר | יואב רוטמן | מיכל זיס | אליהו שאקי

בקולנוע

yes ישראלי.

COMEBACK FILMS

דיויד

סרטי יונייטד קינג UNITED KING FILMS

ZOA

המרכז הלאומי לקולנוע ישראלי
ISRAEL CINEMA PROJECT

רפת עלומים
צילום: סטיבי מרקוס סגן מנהל הרפת

"הרפת היא עוגן. הבנו שאם לא תקום פה רפת, לא יהיה פה ישוב"

לפני שנה, עם פרוץ מתקפת הטרור ב־7 באוקטובר, ספגו רפתות העוטף מכה אנושה ונזקים אדירים, ובאופן כמעט חסר תקדים נאלצו להפסיק לפעול. בסיוע קרן מיוחדת של 15 מיליון שקלים שהקימה חברת תנובה לטובת שיקום הרפתות, מומשה עד תום, חזרו הרפתות לפעילות כמעט מלאה, מתוך תפיסה כי היכן שיש רפתות יש חיים // **יוסי אשרי**

מימין: גדי קוניא מנכ"ל תנובה, חיים גבריאל יו"ר דירקטוריון תנובה. משמאל: יוסי, אביו של ראובן הייניק ז"ל ומשפחתו

ומנם בחסדי שמיים ב־7 באוקטובר המחבלים לא הצליחו להיכנס לקיבוץ סעד שבועוטף עזה והרפת לא ניזוקה באופן ישיר, אך בכל זאת המלחמה שפרצה העמידה את אנשי הצוות של הרפת בפני לא מעט אתגרים.

"בהתחלה היו הרבה אתגרים של להכניס אנשי מקצוע", נזכר אודי שוהם, מנהל הרפת בקיבוץ סעד. "כשהיו תקלות, אנשי המקצוע הקבועים לא כל כך הסכימו להיכנס לפה, והייתי צריך למצוא אנשי מקצוע אחרים שיסכימו לבוא. היה קשה למצוא טכנאי קירור ומכונאים שיהיו מוכנים לבוא. גם בהמשך היה די קשה להחזיק פה אנשי מקצוע. היו כאלה שהיו מוכנים ובאו, אבל אלה לא אנשי המקצוע הרגילים שלי".

אתגר נוסף הוא נושא כוח האדם. אומנם חלק מהעובדים התאילנדים נשארו, אבל חלקם עזבו את הארץ בזמן המלחמה והיה צריך למלא את מקומם. "התחילו להגיע מתנדבים שהיה צריך ללמד אותם. זה היה אתגר גדול מאוד, כי גם אלה שאמרו שהם ראו פעם פרה, כנראה לא הבינו מה זה רפת. היינו צריכים להכשיר אנשים לחליבות. כל עוד היו מספיק עובדים תאילנדים לא הייתה בעיה, כי הם הכירו את העבודה, אבל ברגע שהעובדים התאילנדים הלכו, עבדנו עם מתנדבים. היו כאלה שלמדו מהר, היו כאלה שפחות. גם לא היו לנו אנשים קבועים. בכל שבוע התחלפו אנשים, ובכל שבוע היינו צריכים לארגן להם מחדש את השהייה פה עם מקומות לינה וארוחות".

גם קבלת אישורי הכניסה ליישובים, שכוזר פונו מתושביהם, הקשתה מאוד על המשך הפעילות השוטפת. "בהתחלה היה קשה לקבל אישורים, להכניס פנימה אנשים ומשאיות. הנהגים של רוב המשאיות הם מהמגזר הבדואי, אז בכלל זה היה סיפור. גם נהג משאית החלב שלי הוא בדואי. ביום השני של המלחמה הוא חיכה במכונים שעה וחצי עד שהם משכו אותו פנימה עם ליווי, והוא התחיל לרוקן את החלב. רק אז היה לי מקום לחלוב, כי המכלים שלי באותו רגע היו מלאים לגמרי, עם 50 אלף ליטר. אם הייתי צריך לחלוב עוד פעם, כבר הייתי צריך לשפוך חלב. בגלל ההתעקשות שלו, שהוא היה מוכן לעמוד שעה וחצי עד שיכניסו אותו, הצלחנו לפנות את החלב ולא לשפוך אפילו ליטר אחד.

"למרות שקיבוץ סעד לא נפגע, היה לא סימפתי להיות פה בהתחלה. הקיבוץ היה מפונה, ואני הייתי פה לבד, בלי המשפחה, כי צריך לעבוד. אבל התגברנו על הקשיים האלה, הבנו שזו המציאות שנכפתה עלינו וצריך להמשיך הלאה. תוך כדי עבודה היה פה צבע אדום, וברפת אני לא יכול להגיע למיגונית ב־15 שניות. רוב הזמן אני לא נמצא ליד מיגונית, או שאני נמצא בסככה או שאני נמצא בשטח. כשיש

אזעקה ממלאים אחר הוראות פיקוד העורף, יורדים מהכלי או איפה שנמצאים ונשכבים עם הידיים על הראש".

בתחילת חודש מרץ התחילו תושבי הקיבוץ לחזור הביתה. עד היום חזרו קרוב ל־90 אחוזים מהם. "יש עוד כמה משפחות שהחליטו להיות בחוץ עוד שנה, אבל בסך הכול מחודש מרץ הקיבוץ חזר למעשה פחות או יותר לשגרה מלאה. בתי הספר ובתי הילדים נפתחו". אף שחלפה כבר שנה מפרוץ המלחמה והסוף עדיין לא נראה באופק, שוהם סבור שהכיוון הוא נכון, "רק הקצב אולי קצת איטי", הוא אומר. "אבל אני לא ממקבלי ההחלטות במדינה הזאת, אז אני מתעסק בשלי - בפרויקטים של הרפת, איך לתחזק אותה, איך לשקם אותה, איך להתקדם קדימה ולפרוח. החקלאות היא זאת שבסופו של דבר מחזיקה לנו את העוטף, היא זאת שקובעת את גבולות המדינה. לכן צריך לתמוך בחקלאות, צריך להמשיך הלאה".

בכל התקופה המתגרת הזאת חברת 'תנובה' סייעה להם רבות, כמו לכל רפתות העוטף שעובדות איתה יחד באופן שוטף. "תנובה מאוד תמכה בנו. גם בפן הרגשי, האישי, בכל מה שצריך. בכל בעיה הכי קטנה", מתאר שוהם. "הקרן שהם הקימו, של 15 מיליון שקלים לטובת שיקום רפתות העוטף, נתנה לנו אפשרות לקום מהקרשים, להתקדם קדימה ולצאת לדרך חדשה.

"תנובה בשבילי זה כמו משפחה", הוא מוסיף, "אפרי רייקין, מנהל אגף חלב גולמי בתנובה שמנהל את קשרי היצרנים בחברה, היה מתקשר אליי כמעט כל יום, שיחות על בסיס יומיומי, וכל ההנהלה של תנובה הגיעה

ענת גרוס שון, משנה למנכ"ל תנובה, אפרי רייקין, מנהל אגף חלב גולמי בתנובה. רפת כיסופים

אפרי רייקין, מנהל אגף חלב גולמי בחברת תנובה: "כשמנהל רפת עלומים אבי פריימן היה חוזר בכל ערב מהרפת למלון בנתניה, היו באים אליו חברים והיו שואלים אותו: נן, חולבים כבר? בארבעת הימים הראשונים הוא אמר: עדיין לא. כשהגיע היום החמישי הוא אמר להם: כן, התחלנו לחלוב. הצהלות שהיו שם היו כמעט כמו ביום העצמאות"

ביח"ז מנצחים!

בתי אמנה ביחד עם ש.א.ג. ולול
ממשיכים לשתף פעולה
במגוון פרויקטים נבחרים
ברחבי ההתיישבות

ומאחלים לכל עם ישראל

שנה טובה יאר.
שנה של התיישבות וזניה

052-5665993

עפרה

054-2327199

קרני שומרון

בונים יחד מאות יחידות דיור חדשות ביהודה ושומרון ומשנים את מפת ההתיישבות בישראל

פרסומי ישראל

ש.א.ג. (ולול)
בניה ופיתוח בע"מ

054-2327199

אלון שבות

לדברך כאן ממש בתחילת המלחמה. נכון שאנחנו ספקים שלהם, אבל גם אכפת להם מאיתנו, לכן אני רואה את זה כקשר משפחתי כזה".

רפתנים נטשו לראשונה

בעקבות המלחמה שפרצה בשמחת תורה, רפתות בישראל ננטשו בפעם הראשונה אי פעם. בכל הסבכים הקודמים, גם כשפינו את יישובי הגדר, מי שנשאר תמיד היו כיתות הכוננות והצוות של הרפת שהמשיך לחלוב. לפני שנה, ב־7 באוקטובר, לראשונה גם עובדי הרפת נאלצו לעזוב, וכך היו רפתות שלא נחלבו בהן פרות במשך כמה ימים.

"רפת שלא חולבים בה זה אירוע שלא מוכר לנו, ולא מוכר בכלל בעולם", מרחיב אפרי רייקין, מנהל אגף חלב גולמי בחברת תנובה. "מה שהיה ברור ומובן הוא שככל שחוזרים לחלוב מוקדם יותר, כך הסיכויים של הפרות והרפת להשתקם גבוהים יותר. לכן נעשו כל המאמצים להחזיר את הרפתות לפעילות שגרתית כמה שיותר מהר. באמת אחרי כמה ימים, בין שבוע לשבועיים, כל הרפתות חזרו לייצר חלב, למעט רפת אחת, רפת כיסופים, שם מנהל הרפת נרצח ב־9 באוקטובר, והרפת עצמה נהרסה לחלוטין באירוע שבו הוא נפגע. היא צפויה להתחיל לייצר חלב רק במאי בשנה הבאה. כל שאר הרפתות חזרו לייצר בנפחים שהיו ב־6 באוקטובר".

ברפת עלומים, למשל, נפגע מכון החליבה שנחנך רק שנה וחצי קודם לכן. "היה להם מכון מפואר ויפה. הוא נחרב, נהרס, נשרף. גם המתבנים שלהם נשרפו", מתאר רייקין. "בנחל עוז נהרס ציוד חליבה - מכלי חלב. ברפתות רבות היו נזקים. הם פשוט באו לזרוע הרס כדי לנסות ולהרוס את החקלאות ואת תהליך ייצור המזון במדינת ישראל. לכן נעשה מאמץ גדול להשיב הכול לפעילות כמה שיותר מהר".

בנקודה הזאת נכנסה לתמונה חברת תנובה, שכבר במהלך חודש אוקטובר ייסדה קרן של 15 מיליון שקלים לטובת הרפתות הללו. הסכום הוקצה לשיקום מהיר של הרפתות ביישובים ניר עוז וניר עם, ניר יצחק וסופה, נחל עוז, עין השלושה, עלומים, יד מרדכי וברור חיל, סעד, גבים ומושב יכני. תנובה אף מסייעת בהקמה מחדש של רפת קיבוץ כיסופים על שם ראובן הייניק הי"ד, מנהל הרפת המסור שנרצח ברפת

אודי שוהם, מנהל הרפת בקיבוץ סעד: "תנובה בשבילי זה כמו משפחה. אפרי היה מתקשר אליי כמעט בכל יום, שיחות על בסיס יומיומי, וכל ההנהלה של תנובה הגיעה לבקר פה ממש בתחילת המלחמה. נכון שאנחנו ספקים שלהם, אבל גם אכפת להם מאיתנו, לכן אני רואה את זה כקשר משפחתי כזה"

לאות הזדהות ותמיכה ביישובי העוטף. בתום הישיבה סיירו חברי הדירקטוריון ברפת עלומים שניזוקה קשות ב־7 באוקטובר, יחד עם גדי קוניא, מנכ"ל תנובה, וענת גרוס שון, משנה למנכ"ל תנובה, ובהובלת אפרי רייקין, מנהל אגף חלב גולמי בתנובה.

בין היתר נפגשו עם אבי פריימן, מנהל הרפת, עם שמיל בלברמן, רכז התארגנות אזורית של רפתות העוטף, עם צביקה בלומשטיין, מרכז המשק, ועם תמיר עידאן, ראש המועצה האזורית שדות הנגב.

קיבוץ עלומים ספג מהלומה קשה ב־7 באוקטובר - 25 בני אדם נרצחו במקום ושלושה נחטפו לעזה. מכון החליבה של הרפת שופץ כשנה וחצי לפני הטבח, וניזוק על ידי מחבלים ב־7 באוקטובר.

ארבעה ימים לאחר פרוץ המלחמה הצליחו הרפתנים שפנו לנתניה לשוב מדי יום לרפת למרות הסכנה, והתחילו מיד בשיקום הרפת ובחליבת הפרות.

יושב ראש דירקטוריון תנובה, חיים גבריאל, אמר בביקור: "לתנובה יש קשר ארוך שנים עם כאלף רפתות וחקלאים ישראלים, אשר מהווים חלק משמעותי בשמירה על ביטחון המזון של מדינת ישראל. מהיום הראשון למלחמה עמדנו לצידם והקמנו את קרן הרפתנים לתמיכה ברפתות העוטף, שסייעה בשיקום מהיר של התשתיות ברפתות.

בחלוף כשנה מרבית הסכום מומש לטובת רכישת טרקטורים חדשים, שיפוץ והקמת סככות חדשות, ולרכישת ציוד לקירור החלב וצינון הרפתות".

ראש המועצה האזורית שדות נגב, תמיר עידאן, אמר: "בשעות הקשות ובתקופות המאתגרות מתגלות חברויות אמת. עמידתכם לצידנו, הדאגה והרצון הטוב מחממים את ליבנו ומעניקים לנו רוח גבית בימים אלו. בשמי ובשם כל תושבי המועצה האזורית שדות נגב, אני מבקש להביע את תודתנו והערכתנו על התרומה הנדיבה והסיוע הרב.

אני מברך את תנובה על התגייסותה המהירה למען רפתות העוטף, אשר סייעה לחיזוק התושבים בשעתם הקשה. שיקום הרפתות הוא סמל לשיקום האזור כולו, ואני מאמין שעוד נראה הרבה חליבות והמלטות ברפתות האזור. במקום שיש רפת יש חיים".

הכתבה בשיתוף תנובה

שלא היה להם קשר לרפת ושמעו על הקשיים ועל האתגרים. הגיעו אלינו המון פניות של אנשים שרצו לבוא לעזור. בימים הקשים ההם אי אפשר היה להיכנס ולצאת. מי שרצה לבוא היה צריך להתחייב להישאר לפחות שבוע ימים, לעזוב את המשפחה ולעבוד בעבודה פיזית, לפעמים תחת אש. אנשים באו בהמוניהם וביקשו הרבה מעבר למה שהיינו צריכים. זאת תחושה מרוממת לב של אחווה ושל 'ביחד ננצח'".

במהלך השנה האחרונה התברר לרייקין עד כמה הרפתות הן עוגן ממשי לתושבי העוטף. "הרפת היא עוגן. לא רק עוגן כלכלי וחקלאי של אחיה בקרקע, אלא עוגן של ביטחון. כשרפת כיסופים נהרסה, מכרז המשק ביקש להתחיל בשיקום הרפת כמה שיותר מהר, כי הוא אמר: אם אנחנו נתמהמה, לא תקום פה רפת. הבנו שאם לא תקום פה רפת, לא יהיה פה יישוב. כשמנהל רפת עלומים אבי פריימן היה חוזר בכל ערב מהרפת למלון בנתניה, היו באים אליו חברים והיו שואלים אותו: נו, חולבים כבר? בארבעת הימים הראשונים הוא אמר: עדיין לא. כשהגיע היום החמישי הוא אמר להם: כן, התחלנו לחלוב. הצהלות שהיו שם היו כמעט כמו ביום העצמאות. זה רק מסמל עד כמה הרפת היא עוגן חשוב כל כך לתושבים, של איוושהי חזרה לשגרה ולשפיות".

הדירקטוריון מחזק את העוטף

לפני ראש השנה התכנס דירקטוריון תנובה בראשות יושב הראש חיים גבריאל בקיבוץ עלומים שבועוטף, וערך במקום ישיבה מיוחדת

אודי שוהם, מנהל רפת סעד

אבי פריימן, מנהל רפת עלומים

מזמן סיוור

צילום: מדרשת חברון

מרכז סיוור ולימוד חברון מבית אשכולות מזמין אתכם לסיוור באתרי הישוב היהודי בחברון

הנגשה:
חלקית. לפירוט פנו
אלינו.

אטרקציות: מרכז מבקרים 'לגעת
בנצח', גן לאומי תל חברון, מרכז
מבקרים תפילין חברון ועוד.

כמה זמן?
שעתיים - שלוש שעות.

איזור בארץ:
הר חברון.

בית הדסה ובית רחל ולאה

מבית הכנסת נמשיך אל בית הדסה. את היהודים שהתגוררו בסביבת בית הדסה פקד חורבן כבד עם מאורעות תרפ"ט וכך גם היה בקרב שאר יהודי חברון. 67 יהודים נרצחו בחברון תוך זמן קצר (וזאת בלי לספור את אלו שמתו מאוחר יותר מפצציהם). חברון הייתה אמנם ליישוב שחורבן בעקבות טרור אך היא גם סמל לתקומה ולשיקום. לאחר מלחמת ששת הימים פעלו הרב משה לוינגר ושותפים לדרך לחידוש היישוב היהודי בחברון. אשתו, הרבנית מרים לוינגר, נכנסה לבית הדסה באישון לילה יחד עם קבוצת נשים וילדים ובמסירות נפש נאחזו במבנה בתנאים לא תנאים מתוך רצון לחדש את ההתיישבות היהודית במקום.

מבית הדסה ניסוב חזרה לכיוון מערת המכפלה אך בדרך נעצור בבית רחל ולאה. מאז הכניסה לבית הדסה שבו יהודים להתגורר בבתים ובאדמות שהשתייכו לקהילת היישוב היהודי בחברון מימים ימימה. הסיפור של בית רחל ולאה הוא דוגמא לכך שבשנים האחרונות התגברו גם רכישות בתים מערביי העיר. כך משפחות יהודיות נכנסות להתגורר במבנים נוספים שמרחיבים את גבולות ההתיישבות היהודית וכמובן שגם מרחיבים את הלב. לפי הזמן ניתן לבקר במקומות נוספים כמו שכונת אדמות ישי, קבר ישי ורות, עתיקות תל חברון, בית רומנו, בית החירות, בית המכפלה, בית השלום, בית התקומה ואתרים נוספים.

חברון זהו המקום בו נמצאים השורשים של כל אחד ואחת מאיתנו. בימי הסוכות, חג האמונה, אין מתאים יותר מלהתחבר לנצח, לשורשים העמוקים שלנו ולידיעה הודאית שנצח ישראל לא ישקר. הסיור ברחבי אתרי הישוב מפגיש עם דמויות מופת וסיפורים המהווים השראה לנצחון בזכות הרוח, אמונה וגבורה.

חוויה במערה

סיור מודרך בחברון בימי חג הסוכות הוא חוויה מיוחדת שאסור לפספס. את סיורנו נתחיל למרגלות מבנה מערת המכפלה. מערת המכפלה זוהתה במשך השנים עם מקום עליית התפילות, מקום עליית הנשמות וגם כפתחו של גן עדן, מקום החיבור בין שמיים וארץ. בסיור נספר כיצד רכש אברהם את שדה המכפלה ואת המערה שבקצה השדה ובכך ביצע את הקניין העברי הראשון בארץ ישראל. נתפעל מהמבנה המרשים שבנה, ככל הנראה, המלך הורדוס לפני כאלפיים שנה ולבסוף נשמע על האיסור שהוטל על יהודים להיכנס אליו ועל שחרור המקום במלחמת ששת הימים.

אגדת אברהם

משם נמשיך רגלית לאורך רחוב עמק חברון אל שכונת אברהם אבינו. השכונה ממוקמת על שרידי הרובע היהודי העתיק ששכן במקום ונהרס על ידי הירדנים. ברובע היהודי התגוררו גדולי עולם כמו ר' שלמה עדני מפרש המשנה, ר' אברהם אזולאי בעל ה'חסד לאברהם', ר' אליהו מני ועוד רבים אחרים.

ניכנס לבית כנסת אברהם אבינו וניזכר באגדה המפורסמת על אברהם העברי שהשלים מניין בתפילת יום הכיפורים בבית הכנסת בעקבות משבר שפקד את העיר. בסוף הביקור בבית הכנסת נפתח את ארון הקודש ונחזה בספרי תורה עתיקים ששימשו את הקהילה עד למאורעות תרפ"ט וזכו לשוב אל מקומם המקורי.

רוצים להיות חלק מצוות מדרשת חברון?

המדרשה מגייסת רכזים לתיאום טיולים.

קורות חיים ניתן לשלוח לכתובת: midrasha@mhebron.org

או לפנות בווטסאפ: 0526070044

"אני קול לקבוצה הולכת
וגדלה במחנה המרכז-שמאל".
פרופסור משה כהן-אליה

פרופסור שלא מן המניין

הוא החזיק במוקדי כוח בכירים שהעניקו לו השפעה רבה במילייה המשפטי והאקדמי, אבל ביום שבו גילה את האמת והעז לומר אותה בקול - נבעט מתוכו החוצה באחת ♦ הפרופסור למשפט חוקתי משה כהן אליה מדבר על ההחלטה להצטרף ל'פטריוטים' כחבר פאנל, על החרמות והקללות שהוא סופג, על הרגע שבו הבין שהמאבק נגד הרפורמה הוא בעצם מלחמת שליטה על המדינה, וגם על הנוסחה שלו לפתרון שיציעיד את החברה הישראלית להסכמה

ניצן קידר // צילום: מאיר אליפיו

כרופ' משה כהן-אליה, מומחה למשפט חוקתי, היה עד לא מכבר אחד ממומחי המשפט הבולטים ביותר באקדמיה. מי ששימש בעבר בתפקיד נשיא המרכז האקדמי למשפט ולעסקים ועוד לפני כן במשך שנים אחדות פעל במסגרת האגודה לזכויות האזרח, נחשב לקול משמעותי מאוד באקדמיה המשפטית. אבל הכול השתנה בשנתיים האחרונות בגלל שני מהלכים: האחד שיחות שקידם יחד עם פורום קהלת לגבי הרפורמה המשפטית, והשני חמור עוד יותר בעיני האקדמיה הישראלית - הצטרפותו כחבר מן המניין בפאנל של התוכנית 'הפטריוטים' בערוץ 14.

"קשה מאוד לצאת נגד ההגמוניה. הקמתי את הסניף הישראלי של האגודה הבין-לאומית למשפט חוקתי, אני עוסק בתחום הרבה מאוד שנים, פרופסור מן המניין, כיהנתי כנשיא של המרכז האקדמי למשפט ולעסקים, אני מוכר בחו"ל, מצוטט, שחקן ותק שמכיר היטב את כל אנשי הסגל ואף הייתי חלק מהם. זה לא נעים שמגדפים אותך. נתקלתי בקללות ממרצים למשפטים כמו שאני 'רעל מזוקק' או 'בור'. חדרו גם לחיים הפרטיים שלי ואין גבולות לאנשים האלה. אבל זה לא עוצר אותי, אני פועל למען האמת, למען עם ישראל, למען הדמוקרטיה ולמען עקרונות של דמוקרטיה ליברלית", אומר פרופ' כהן-אליה בריאיון ל'בשבע'.

הוא מוסיף כי אומנם הוא משלם מחירים כבדים, אבל מעדיף ללכת עם האמת שלו עד הסוף. "עצם העובדה שאני משתתף בתוכנית 'הפטריוטים' בערוץ 14, שהפכה להיות מדורת השבט החדשה של עם ישראל, מרתיעה אנשים. זה מוציא אותם מדעתם ואני אף מוחרם בפקולטות למשפטים. אבל זה לא אכפת לי. אני פועל למען האמת - יהיו המחירים אשר יהיו".

המכון הישראלי ליוריסטוקרטיה

פרופ' משה כהן-אליה נולד לעולים מעיראק וסוריה, וגדל באזור שוק תלפיות בחיפה. בצבא שירת ביחידה 8200, ואחר כך סיים בהצטיינות את לימודי המשפטים באוניברסיטה העברית והתמחה בפרקליטות המדינה. אחרי שלמד לתואר השני בארצות הברית ועשה דוקטורט באוניברסיטת תל אביב, שימש במשך חמש שנים כעורך דין במחלקה המשפטית של האגודה לזכויות האזרח. הוא הצטרף לסגל הפקולטה למשפטים במרכז האקדמי למשפט ולעסקים ואף כיהן כדיקן הפקולטה וכנשיא המרכז, כשבדרך הוא מוסיף לעצמו את התואר פרופסור.

לאורך השנים, כפי שהוא מעיד על עצמו, היה חלק בלתי נפרד מהאליטה המזוהה עם השמאל, אבל דווקא בתקופת השסע הגדול והשיח הקשה סביב הרפורמה המשפטית הוא הבין שמשגהו באליטה הזאת אינו נכון. מה שהתחיל באי נוחות, הפך בסופו של דבר את כהן-אליה לקול שונה לחלוטין שקומם עליו חלק מחבריו במשך שנים רבות.

"מאז הדוקטורט שלי, וגם בכתיבה האקדמית, תמיד הייתה לי עמדה שמצמצמת את הכוח של בית המשפט ורוצה להחזיר כוח לעם - עמדה שהיא די דומה לעמדות של פרופסור רות גביון. הבנתי את חומרת המצב כשקשרתי בין פורום קהלת למכון תכלית והייתי מעורב במשא ומתן שהוביל לבית הנשיא. הבנתי שהסיפור פה הוא יותר עמוק, סיפור של חרדות מ'הבנונים', חרדות מאובדן שליטה וכוח - וזה הרגיו אותי. זה לא שעשיתי שינוי משמעותי לעמדות שלי מהעבר, אלא הבנתי עד כמה המצב חמור", הוא מחדד.

גם בנושאי ביטחון הוא הפך לניצי יותר, בעיקר לאחר ה־7 באוקטובר, "כאשר התחזרר לי שההנחות שלי לגבי המוטיבציות של הפלשתינים היו נאיביות, הנחות כמו שתי מדינות לשני עמים ושנכון לייצב את המערכת ברמה האזורית ולהגיע לשלום. הבנתי שאם אנחנו רוצים להגיע לשלום עלינו לעשות זאת רק מעמדה של כוח ועוצמה. אני חושב שמה שהממשלה עושה עכשיו הוא הדבר הנכון. אנחנו רואים איך אנחנו מגיעים להישגים משמעותיים, ומשנים את התפיסה של העולם הערבי ושל העולם המערבי לגבי מדינת ישראל. המכה שחטפנו ב־7 באוקטובר עוררה אותנו להבין שאנחנו צריכים לשנות גישה. במובן הזה כן שיניתי דעה".

הוא סבור שעמדתו משקפת את דעת המיינסטרים הישראלי, "כולל חלקים ניכרים במחנה המרכזי-שמאל שחושבים מאוד דומה, אבל בגלל שהם אוטומטית מתנגדים לכל מה שהממשלה עושה, הם לא אומרים את הדברים הללו".

איך מגיע מישור שכל חייו היה בצד מסוים, לא רק להחליף צד אלא להגיע למקום שהכי מקומם את האליטה - 'הפטריוטים'?

"גדלתי במשפחה מסורתית בשכונה מבוססת באזור שוק תלפיות. כילד הייתי תומך ליכוד. אבל לאט לאט, עם

ההשתלבות שלי באליטות, דרך התיכון ואחר כך ב־8200, בפקולטה למשפטים בעברית, בהרווארד, וכדיקן ונשיא וכל המסלול האקדמי, התרחקתי מהעולם שממנו הגעתי. לאחרונה אני כותב עם פרופסור עידו פורת ספר על הקיטוב הפוליטי בכל העולם ואיך הוא ערער את בתי המשפט העליונים ואת היציבות של המדינות הדמוקרטיות. הקיטוב הפוליטי כרוך בשנאה למי שמחזיק בעמדות אידאולוגיות שונות, ורואים שזה קורה בכל העולם. החלטתי להיות דוגמה, לא רק לחקור את הנושא אקדמית אלא גם לעשות מעשה.

"הייתי מלגאי של הקרן החדשה לישראל, הייתי עורך דין באגודה לזכויות האזרח, מעולם לא הצבעתי לימין, אבל אמרתי שאני לא מוכן לעשות דה־לגיטימציה לאנשים. התלבטתי על הכיסא הזה של 'הפטריוטים', כי זה לא משהו שפרופסור למשפטים עושה בדרך כלל, ובוודאי לא כשהוא מגיע משמאל. אבל הגעתי והתחברתי לאנשים".

לא הייתה לך ביקורת על סוג השיח שמתנהל בערוץ 14? הרי זה מעסיק רבות את האקדמיה.

"גיליתי שם המון אהבת העם ואהבת הארץ. גיליתי שמה שחשבתי על ערוץ 14 ממש לא נכון. אז יש לי ביקורות, למשל על רטוריקה מתלהמת, שאני גם יוצא נגדה, אבל בבסיס גיליתי חלקים נרחבים מעם ישראל, וזה במובן מסוים ריגש אותי. זה נתן לי תחושה שאפשר לעשות מעשה וללכד את העם".

בעצם החלטת, מסיבות אידאולוגיות, לנסות להסביר לאנשים שעבדת ופעלת בקרבם בעבר היכן הם טועים?

"תראה, יש משבר עמוק במרכז־שמאל. יש אובדן דרך אחרי ה־7 באוקטובר וגם הרפורמה ערערה את כל המערכת. אני רואה בזה הזדמנות גדולה לעם ישראל ולקבוצה הזאת להתחבר לקבוצות גם בימין. לא רק חיבור פוליטי, אלא גם חיבור ערכי, אידאולוגי, חיבור של שותפות גורל, לנסות להקטין את הדמוניזציה שנעשית לאנשי הימין. במובן הזה אני התחברתי מחדש גם למקום שאני באתי ממנו, וזה גם פועל יוצא של המחקר שלי - ולכן היה לי חשוב לשמש סוג של דוגמה. גם אצלי יש מאז

ה־7 באוקטובר שינוי תפיסה בנוגע לקיום היהודי ולחשיבות של העם היהודי, דבר שבכלל לא ייחסתי לו משמעות בעבר".

יש אנשים שבורחים מהמילה התפכחות או מרגישים שהיא מקטינה אותם. פרופסור משה כהן אליה הוא לא אחד מהם. לדעתו, כשהבין את המצב לאשורו, הרגיש שהתפכח. "אני קישרתי בין פורום קהלת ובין מכון תכלית לאחר הבחירות, כשהכול היה סוער ורגיש. קיימנו דיונים של מאות שעות, שהובילו בסופו של דבר לדיונים בבית הנשיא סביב הרפורמה. שם ראיתי שהסיפור האמיתי הוא סיפור של 'הבבונים', של מאבק על הגמוניה שבמידה רבה קשור לישראל הראשונה וישראל השנייה - לא רק המזרחים, אלא גם החרדים והכיפות הסרוגות, שנתפסים כאנשים שאינם ראויים להנהיג את המדינה, כי היא שייכת למי שרואים את עצמם כיורשים החוקיים של מפא"י ההיסטורית".

ואתה מזהה תהליך של ממש שבו נעשה ניסיון מצד אחד לשמר את הכוח ומצד שני לעשות דה־לגיטימציה למי שלא רוצים שיחזיקו בכוח?

"אתה רואה כבר מאז כל סיפורי הביבי, אנטי־ביבי, שברגע שכל הסיפור של השלום אחרי האינתיפאדה השנייה די התערער, הקבוצה הזאת הייתה צריכה לחפש סיפור אחר. מכיוון שלהתחבר ללאומיות היא לא רצתה, כי זה היה מזוהה עם הימין, הם התחברו לרעיון הליברליות, הנאורות והדמוקרטיה כביכול, כשהם מסמנים את האחרים כחשוכים, ביביסטים, משיחיים וטפילים. זו מין תפיסה שמצדיקה בעיניהם למה הם יכולים להמשיך להיות אדוני הארץ".

"צריך לומר שהקבוצה הזאת היא קבוצה איכותית שמאוד תורמת לעם ישראל ולכלכלה, ולכן מרבים לחבט בה גם בימין. אני חי בקבוצה הזאת כל ימי חיי, ויש בה אנשים נהדרים, נפלאים, שפשוט צריכים להתחבר מחדש. אני חושב שזה

תהליך וזה יקרה ויגיע הרגע שהקבוצה הציונית הזאת תתחבר לשורשים. אני לא מדבר על הווק (תנועת) אנטישמית ואנטי־ישראלית בין־לאומית שפועלת בשם צדק חברתי - נ"ק), כי מה שהם עושים זה הרס המדינה".

והתובנות האלה חודרות אצלך לעומק דווקא על רקע הרפורמה המשפטית?

"אני אדם מאוד מרכזי במשפט חוקתי באקדמיה הישראלית. תמיד הייתה לי עמדה יחסית מצומצמת לביקורת שיפוטית, הייתי בעד גישה צרה, דמוקרטית, אבל ראיתי שזה לא עניין את האקדמיה בכלל. כל המרצים הפכו להיות משרתים של המערכת המשפטית ולא ביקרו אותה אפילו במעט. אני מודה שבשנים האחרונות העדפתי לפרסם בחו"ל ולא התעסקתי עם ישראל. הייתי גם בתפקידים ניהוליים, ואחרי שסיימתי את תפקידי כנשיא של המרכז האקדמי למשפט ולעסקים, לפני כשנתיים וחצי, היה לי זמן והצלחתי להבין טוב יותר מה הבעיה.

"הרפורמה תפסה אותי בתהליך שממילא קרה, ואיכשהו מצאתי את עצמי עמוק בלב המשבר החוקתי, עמוק בתודעה הציבורית, כשאני מצליח לדבר גם עם אנשי ימין, לשמוע אותם ולהיות קשוב אליהם, ולהבין שבחלק לא מבוטל מהדברים הם צדקו. לאנשים קשה לבוא ולומר טעיתי או התפכחתי. זה נתפס כמשהו שמוריד אותך. אני חושב שלהתפכח דורש הרבה מאוד אומץ וזה דורש גם לשלם מחירים כבדים מאוד. אני מגיע מהמילייה האקדמי, עשיתי כמעט את כל התפקידים האפשריים, אנשים חייבים לי, מעריכים אותי, עזרתי להמון אנשים, ופתאום אתה מגלה שאתה מבוטל, לא לגיטימי, מחוק".

עד כדי כך?
"כן, לגמרי. זה לא משנה שהקמתי את האגודה למשפט ציבורי או שטיפחתי חלק גדול מאנשי הסגל האקדמי. עצם זה שביקרתי אותם בחריפות על העמדות הקיצוניות והבלתי־מתפשרות שלהם, שחסמו כל אפשרות להגיע להסכמות, זה מבחינתם בגידה במחנה. אני כמו מי שמוכר את נשמתו לשטן. הלכתי לערוץ 14, ישבתי עם קהלת כדי למצוא פתרונות, לכן אני משת"פ ובוגד".

הם לא התעניינו במציאות פתרונות אמיתיים למחלוקות סביב הרפורמה?
"הם רימו את האזרחים. הייתי חלק מהם, והם במפורש שיחקו משחק כאילו הם רוצים למצוא פתרונות אבל בעצם רצו למסמס את המזא המנות כדי להוביל לבחירות ולהפיל את הממשלה. זו האמת ולא משנה כמה ינסו לטשטש אותה".

בשום שלב לא הרגשתי שיש כאן באמת מאמצים כנים לנסות להגיע לפשרה?
"היו ניסיונות כנים. אבל הגורמים הקיצוניים, כמו המרצים למשפטים באקדמיה שהם הכי קיצוניים, שיחקו את המשחק כאילו הם רוצים להגיע להסכמות אבל בעצם הם חתרו רק למטרה אחת - הפלת הממשלה.

"יש מונוליתיות קיצונית באקדמיה, והוקם גוף שנקרא 'פורום המרצים והמרצים למשפטים למען הדמוקרטיה', שהוא בעצם פורום שפועל כשופר של המערכת המשפטית. אלו 150 מרצים שחתומים על עמדות סופר־קיצוניות שכמותן לא

נתקלתי באקדמיה בעולם, ויש להם כמובן גם את התנועה לאיכות השלטון לצד המכון הישראלי לדמוקרטיה, שנוקט עמדות קיצוניות בצורה מפחידה.

"פרופסור סווי נבות, סגנית נשיא לענייני מחקר במכון הישראלי לדמוקרטיה, טוענת שאי פיטוריו של בן גביר זה אי סבירות קיצונית ובית המשפט צריך לפסול את זה, ולעומת זאת הכוונה לפטר את גלנט זו גם אי סבירות קיצונית ובית המשפט צריך לפסול אותה. זה פשוט לא ייאמן אילו עמדות קיצוניות מופרכות וחסרות תקדים בעולם המכון הישראלי לדמוקרטיה, שהוא בעצם המכון הישראלי ליוריסטוקרטיה, נוקט. כדי לטפל בשורשי הבעיה צריך לסמן את הגורמים שמקטבים ומונעים הגעה לפשרות ולהסכמות חוקיות שיעצבו פה את המערכת במדינת ישראל".

"לוי לא נערך לשינוי הגמוני"

אפשר היה לחשוב מכל הנאמר עד כה שפרופסור משה כהן־אליה הוא תומך נלהב של הרפורמה המשפטית, אבל זה לא בדיוק כך. הוא עסק ברפורמה לעומק, היה כאמור חלק מניסיונות להגיע להסכמות, ועדיין יש לו עליה השגות, גם ענייניות וגם לגבי דרך הניהול של המשבר.

"המהלך שהניע לוי ביחד עם רוטמן היה חזק מדי וגם מעורר חרדה", הוא אומר על הרפורמה, "הוא לא היה מספיק רגיש להבין מה המשמעות של שינוי הגמוני, וזה בעצם הדבר שאנחנו חווים כרגע מול ההגמוניה הוותיקה שרואה את עצמה כיורשת החוקית של מפא"י ההיסטורית.

"אני חושב שהרפורמה נוהלה בצורה לא נכונה. יריב לוי לא הבין ולא העריך מספיק את ההתנגדות, את העוצמות שלה, את הכוח שיש לגורמים מסוימים ואת ההירות שלהם, גם במובן הזה שהם מטילים וטו על כל ניסיון לגרוע מכוחם ומיכולת השליטה שלהם.

"גם אם הכוונות היו טובות - ואני מאמין שהן היו טובות - זה יצא קיצוני מדי, לא נגיש ובעיקר משחק על חרדות של אנשים, כשגורמים מסוימים היו בעלי אינטרס לנפח את החרדות הללו, להעצים אותן וליצור פה פאניקה מוחלטת שהובילה אותנו לסחרור שאליו נקלענו בשנה שקדמה למלחמה".

היה אפשר לעשות את זה אחרת? לפתור את המשבר בצורה שונה ולמנוע את השסע העמוק שנוצר?

"הפתרון צריך להיות מעין נקודת אמצע בין העמדה של לוי ובין ההתנגדות שמתעוררת מצד שמאל. פתרון האמצע הוא במידה רבה פועל יוצא של הסכמות בפועל על יותר מ־90 אחוזים מהנושאים שאליהן הגענו בדיונים שקדמו לאלה שהיו בבית הנשיא. בסך הכול הפערים לא גדולים, ואני חושב שאפשר להגיע להסכמות סבירות. אוימנם אף צד לא יהיה מרוצה מזה באופן מלא, אבל 80 אחוזים מעם ישראל יכולים לחיות עם זה בשלום, והערך של המהלך הזה לחברה הישראלית הוא עצום".

אתה חושב שיש עם מי לדבר כדי לקדם את הדבר הזה, או שהקולות הקיצוניים גוברים על כל קול אחר?

"אני חושב שיש לנו הזדמנות נפלאה כדי להגיע פה שינוי עמוק, שינוי שמונח על תשתית דמוקרטית וגם על תשתית ליברלית, להבדיל מתשתית פרוגרסיבית או עמדות בסגנון ווק שאליהן אני מתנגד. במובנים האלה אני חושב שהפשרה שאני מציע, שנקראת 'פשרת שני השלישים', היא זו שתאפשר לנו להבחין בין כללי משחק דמוקרטיים שעליהם אנחנו צריכים לשמור, מעבר להחלטה של רוב רגיל, ובין החלטות פוליטיות והחלטות ביטחוניות־מבצעיות, ששם לממשלה או לעם יש

"בשיחות סביב הרפורמה ראיתי שהסיפור האמיתי הוא סיפור של 'הבבונים', של מאבק על הגמוניה שבמידה רבה קשור לישראל הראשונה וישראל השנייה - לא רק המזרחים, אלא גם החרדים והכיפות הסרוגות, שנתפסים כאנשים שאינם ראויים להנהיג את המדינה, כי היא שייכת למי שרואים את עצמם כיורשים החוקיים של מפא"י ההיסטורית"

צילום: קובי דנינון לע"מ

"שיחקו משחק כאילו רוצים למצוא פתרונות, אבל בעצם רצו להפיל את הממשלה". שיחות הפשרה על הרפורמה בבית הנשיא

"העובדה שאני משתתף ב'פטריוטים' מוציאה את אנשי האקדמיה מדעתם, אבל אני פועל למען האמת". פרופ' כהן-אליה באולפן 'הפטריוטים'

"אני חושב שלהתפכח דורש הרבה מאוד אומץ, וזה דורש גם לשלם מחירים כבדים מאוד. אני מגיע מהמילייה האקדמי, עשיתי כמעט את כל התפקידים האפשריים, אנשים חייבים לי, מעריכים אותי, עזרתי להמון אנשים, ופתאום אתה מגלה שאתה מבוטל, לא לגיטימי, מחוק"

הישראלית".

להעביר הסכמות במשאל עם

כשאתה רואה את יריב לוי מתעקש בסוגיית נשיא בית המשפט העליון למרות שברור שהוא באופן מעשי הפסיד, לדעתך יש בכך טעם? לנהל קרב שסופו ברור?

"לוי יודע שהוא הפסיד בקרב על נשיא בית המשפט העליון. לוי, ובמידה רבה גם רוטמן, פועלים גם כדי לחשוף את הבעיה בתודעה הציבורית, כלומר למרות הכישלון של הרפורמה אני חושב שהיתרון שלה היה בכך שאנשים מבינים לפחות באופן חלקי עד כמה המצב כאן פתולוגי. רואים את זה גם בזמן המלחמה, כאשר בית המשפט לא רק שאינו מרסן את עצמו, הוא אפילו יותר אקטיביסטי מכפי שהוא היה בעבר, ואנשים לא אוהבים את זה.

"מה שעושה לוי בעניין נשיא העליון זה קרב חפירות שבעצם מושך זמן, חושף בעיות באופן שבו השופטים עובדים, מזמין אורחים להגיש התנגדויות, מציג את כל שופטי בית משפט העליון כמועמדים. יהיו פה איך-סוף עתירות לבג"ץ והוא יקבל אותן, כי הוא לא פועל כבורר ניטרלי אלא כצד במאבק על שליטה וכמוסד שרוצה לשמר לעצמו כוח. אנחנו רואים את זה גם לגבי היועצת המשפטית לממשלה, איך שוב ושוב בג"ץ מגבה אותה. יש פה משהו לא בריא בדמוקרטיה הישראלית ולמרות הכישלון, גם בעניין הרפורמה וגם בעניין נשיא העליון, אני מעריך שהתועלת היא בחשיפת הבעיה. זה דבר חשוב".

אתה אופטימי שאפשר עוד לשנות את המצב שאתה מתאר? יש עוד בכלל סיכוי להידברות?

"אפשר לשנות את זה בצעד כוחני כמו שליון ניסה לעשות. אני אדם ריאלי מצד אחד אבל גם אופטימי מצד שני, ויש לי תקווה שבשיח ראוי אפשר להגיע להסכמות - למרות החשש שגם במקרה הזה בית המשפט יתערב ויפסול כל ניסיון לעשות שינוי במערך הכוח.

"אני סבור שמה שצריך לעשות, בין אם עכשיו ובין אם לאחר הבחירות הבאות, זה להעביר את ההסכמות שהתגבשו בבית הנשיא עם כל מיני תיקונים שנובעים מהידע המקצועי שלי בתחום של משפט חוקתי-השוואתי, בחקיקה בנכס. אחרי הצטרפותו של גדעון סער לממשלה יש 67 מנדטים, וגם עמדותיו של ליברמן בנוגע לרפורמה הן לא רחוקות מהעמדות של הימין - כלומר יש פה רוב מאוד ברור בעד החזרת הכוח לעם. לאחר שמוחקקים וכדי למנוע מבג"ץ לפסול את התיקון החוקתי, יש להעביר את ההסכמות במשאל עם. אחרי מהלכים כאלה לבית המשפט יהיה מאוד קשה להתערב".

פרופסור כהן-אליה מעריך באופן אמיתי שהמהלכים לשינוי מערכת המשפט בישראל כבר יצאו לדרך והמימוש של חלקם הוא עניין של זמן. "שינויי הגמוניה הם תהליכים שלוקחים הרבה

כוח לקבל החלטות גם ברוב רגיל. זה דבר שמאוד מאוד חסר במדינה שלנו. "אנחנו מדינה שלאף קבוצה אין בה שליטה הרמטית. במצב כזה, שכל אחד יכול להיות מיעוט, ראוי להגן על הזכויות ולהפחית את החרדות גם של הקבוצה שמרגישה שהיא מאבדת את הרוב הדמוגרפי ועלולה להישאר באופוזיציה למשך הרבה מאוד זמן. השיטה של הקבוצה הזאת, כשהיא הפסידה בבחירות ב-1977, הייתה להעביר כמה שיותר כוחות מהמוסדות הדמוקרטיים שנשלטים על ידי הימין, כי רוב העם תומך בו, אל מוסדות שאינם נבחרים כמו בתי משפט, הפרקליטות, שירות המדינה, בנק ישראל וכיוצא באלה, שהם מנגנונים שמשמרים כוח וטו לקבוצה שאין לה יותר שליטה במערכת הפוליטית".

איך מתבטא הוויכוח הזה כיום?

"בוא ניקח לדוגמה את התיקון בעניין עילת הסבירות, תיקון שהיה מינימלי ונדרש גם בהשוואה למדינות אחרות. בשום מדינה בעולם אין סבירות איזונית - שאהרן ברק הנהיג - שבעצם מאפשרת לבית המשפט להחליף את שיקול הדעת של קובעי המדיניות ולשמר את השליטה של ההגמוניה בעיקר בנוגע למינויים. צריך להבין שכאשר יש מאבק של שינוי הגמוניה, האנשים הם לא פחות חשובים מאשר התוכן, ולכן חשיבות עילת הסבירות בשביל הקבוצה ההגמונית היא להטיל וטו על מינויים של אנשי ימין שרוצים להשתלב באליטות ולגונן אותן. "לכן, מה שקרה בזמן המשבר החוקתי היה מכת נוקאאוט שהמערכת המשפטית נתנה לעם. השאלה היא מה קורה כאשר קבוצה קטנה משתלטת על מוסדות כמו בתי המשפט ופועלת בניגוד לרצון של העם. זה מצב שמוביל לכך שהאמון של העם - ובעיקר של הימין שמפסיד כמעט באופן קבוע בבתי המשפט - צונח לרמות שמעולם לא נמדדו במדינת ישראל. בשנת 2022, עוד לפני המשבר החוקתי, על פי מדד הדמוקרטיה של המכון הישראלי לדמוקרטיה, האמון של אנשי השמאל בבית המשפט העליון עמד על כ-86 אחוזים, ואילו האמון של הימין עמד באותו מועד על 26 אחוזים, נתון שאני מאמין שעוד ירד מאז.

"בית המשפט הגיע למצב כזה מכיוון שחלק גדול משדות הכוח, שזה הרמטכ"ל, בירוקרטיה, ההון הגדול, תקשורת המיינסטרים, ההייטק, מקצועות כמו רופאים, עורכי דין ואקדמיה, נשלטים על ידי קבוצה אחת שהיא הגמונית. בית המשפט הרשה לעצמו לעשות צעד כל כך קיצוני וכל כך נדיר וכל כך שנוי במחלוקת על דבר כל כך מינימלי רק כי הוא ידע שיש לו את הכוח הזה. את המצב הזה חייבים לשנות".

אתה מדבר על ההגמוניה, אבל יש למהלכים האלה גם גיבוי מהחברה האזרחית.

"זה נכון שהאופן שבו בית המשפט יכול להרשות לעצמו לעשות צעד כזה מחייב אותו לקבל קואליציה או תמיכה מהחברה האזרחית. מה עשה בית המשפט בעניין הסבירות? הסכים לצרף 38 ארגוני חברה אזרחית, כמעט כולם למיטב הבנתי הם ארגונים של הקרן החדשה לישראל, כאשר הארגונים האלה בעצם פעלו לתת לגיטימציה לבית המשפט העליון כאילו הוא מגן על זכויות האדם, למרות שסוגיית הסבירות כלל אינה קשורה לכך. "האגודה לזכויות האזרח פיתחה טענה מופרכת שאומרת שבלי עילת הסבירות לא תהיה הגנה על זכויות אדם - שזה כמובן שקשוק מוחלט כי על זכויות אדם מגינים באמצעות מידתיות. מה שעשו הארגונים הללו היה הוניה של המושג זכויות אדם והפיכתו לכלי פוליטי לשימור מנגנון שליטה של קבוצה הגמונית על קבוצות חלשות יותר בחברה

הקבוצות ומשקם את האמון של קבוצות שלמות בחברה הישראלית במוסד הזה. המדינה לא יכולה לתפקד בלי בית משפט שפועל בצורה הגונה כלפי כל האזרחים, ולא פועל כדי לשרת אינטרסים של קבוצה מאוד מצומצמת", הוא מסביר.

אבל מזהירים אותנו שכל שינוי בבית המשפט העליון הוא "סכנה לדמוקרטיה".

"הרבה פעמים כשמוזהרים אותנו שהדמוקרטיה בסכנה הכוונה היא שההגמוניה של אותם אנשים בסכנה. אנחנו יודעים שמאז 1980, מיד לאחר ההפסד של מפלגת העבודה בבחירות, יש בכי ונהי על קץ הדמוקרטיה. בעצם הם מדברים על סוף ההגמוניה שלהם. אני מקווה שמערכת המשפט וכל האקו-סיסטם שתומך בה יבינו שעם ישראל לא מוכן לקבל את זה יותר, ואם הם לא מבינים את זה בטוב הם יבינו באמצעות משאל עם שיעמיד אותם במקום".

הזכרת אנשים שהתנתקו ממך לאחר שהצגת דעות שלא אהבו. יש גם תנועה הפוכה? אנשים שמתחברים מאז השינוי?

"כן, אבל מעט יחסית, משום שאנשים חוששים מהסנקציות שמושתות על ידי הקבוצה כאשר אתה מביע עמדה שסוטה מעט מעמדת השבט. לא כולם מוכנים לשלם את המחירים הללו. לכן, גם אם הרבה מאוד אנשים חושבים כמוני, מעטים אמיצים מספיק כדי לומר את הדברים האלה בצורה ברורה ומפורשת, ומה שאני מנסה לעשות זה לתת להם דוגמה של איך אפשר לעשות את זה.

"בזמן האחרון אני שם לב שיש כמיהה גדולה לשמוע אותי בימין ובתקשורת החרדית. זה לא בגלל שאנחנו מסכימים על הכול, כי אנחנו לא, אבל כן שותפים לתחושה של הבידוד של הציונות ושל הקשר של הציונות ליהדות. זה דבר שמשמח אותי. בנוסף לכך, יש הרבה מאוד אנשים במחנה המרכזי שמאל שעוקבים אחריי, רק שהם חוששים לצאת מול הזרם היותר קיצוני. אני מרגיש שאני קול לקבוצה הולכת וגדלה גם במחנה המרכזי-שמאל, שמגדירה את עצמה כליברלית, אבל הליברלים לבד לא מחזיק מעמד. או שהוא הופך לפרוגרס קיצוני, או שאתה מחבר אותו בחזרה ללאומיות, להיות עוד חולייה בשרשרת דורות בת שלושת אלפים שנה של עם אחד. זה דבר שקצת שכחנו. זה היה קיים בתקופת מפא"י ובן גוריון, אפשר היה להיות חילוני ועדיין להרגיש מאוד שורשי. אני חושב שיש כמיהה לדבר הזה".

"אני מודה לחולים שהעניקו לי
את הזכות לעזור להם, ולבורא
עולם שזיכה אותי לעסוק
ברפואה". ד"ר ארי ניימרק

לוקח ללב

הנכונות לקחת על עצמו אחריות ולא לברוח ממשימות ליוותה את מנתח הלב הבכיר ד"ר ארי ניימרק גם כששירת כלוחם הדתי היחיד בצוות ביחידת עילית, וגם כשעל שולחן הניתוחים שלו מתעוררות שאלות של חיים ומוות ♦ המלחמה מילאה את ידיו בניתוחי השתלות, והוא משתף ברגעים הקשים של הוצאת האיבר מחייל שנהרג, אבל גם ברגע "תחיית המתים" שבו האיבר פועם מחדש ומציל את חייו של הנתרם

הדס צורי // צילום: שלומי יוסף

צילום: נתי שוחט פלאש 90

"מנתח לב זה מקצוע מדהים שאתה באמת זוכה בו להציל אנשים בכל יום, אבל המשפחה שלך נאלצת לוותר". אילוסטרציה

שאנתח משהו שקרוב אליי עד כדי כך? הרגשתי שאני לא מסוגל לעשות את זה". הוא ניגש למנהל המחלקה שלו, פרופסור דן ערבוב. "סיפרתי לו את הסיפור והצעתי 'אולי אתה תנתח אותו?'". עד היום אני זוכר שהוא לא התבלבל לרגע. הוא הסתכל עליי ואמר לי: 'ארי, מה שאתה עושה - אתה עושה טוב. ברור שאתה מנתח אותו!'. ברגע שהוא אמר זה כבר לא התלבטתי. נכנסתי וניתחתי אותו, והניתוח עבר בהצלחה ברוך ה', הוא מחיך. 'גם היום, כאשר מגיעים אליי מכרים, הורים של חברים וחברים, אין לי כל כך התלבטות ואני פחות מתעסק בשאלה האם לנתח אותם. להפך, אני יודע שהאחריות בידי ושאת העבודה הכירורגית אעשה בסטנדרטים הכי גבוהים ובצורה הכי טובה שאפשר. זו מבחינתי לקיחת האחריות כערך. עומד לפניך משהו שמיועד לך, שהוא השליחות שלך. אל תפנה ממנו את המבט. תבצע אותו בצורה הכי טובה שאתה יכול ובעזרת ה' תהיה גם הצלחה".

"אין דבר יותר קטום מזה"

המלחמה האחרונה גרמה לצערנו לחללים רבים, אבל כתוצאה מכך גם לתרומות איברים רבות. איך אתה חווה את זה כרופא שמבצע חלק ניכר מהשתלות הלב והריאה בישראל? "אכן השנה היו יותר השתלות בגלל המלחמה, ויש לצערנו גם חיילים במוות מוחי. השתלה זה משהו שמצריך גם מה שהיה נקרא פעם קציר איברים וכיום הנצלה - התהליך שבו מוציאים את האיברים מהתורם. זה החלק הכי קריטי בהשתלה, כי צריך לדעת לשמר את האיבר כראוי ולראות שהוא מתאים למקבל", הוא אומר. "הרבה פעמים אני עושה את ההנצלה ומוציא את האיברים, ואז ממשיך גם להשתלה עצמה".

איך זה משפיע עליך באופן רגשי?

"התרומה היא אצילות נפש אדירה של משפחת התורם, אבל ההנצלה היא חלק מאוד קשה", הוא מודה. "אני מנתח אדם שמת מוות מוחי. זה מוות לכל דבר ובכל זאת הלב עדיין עובד, הדם זורם והאיברים נשארים חיוניים. כמנתח, אתה ניגש לאדם שסיים את חייו ואתה צריך להוציא את האיברים שלו. לפעמים אלה חיילים, לפעמים ילדים ותינוקות. אתה מיד חושב על הילדים הפרטיים שלך וזה קשה, כמעט לא שפוי. הרבה פעמים אני מכריח את עצמי

הסבך במשך כל הלילה, שכבנו במארב וחיכינו למחבלים באחד מהנחלים הגדולים בדרום לבנון. לאחר זמן הבחנו בארבעה מחבלים והרגנו אותם, ואחר כך הרגנו גם את אלה שבאו לחלץ אותם. באותו זמן נפתח ירי על העמדות שלנו והיינו צריכים לצאת למילוט. זו הייתה אחת הפעמים היחידות שיחידה בצה"ל יצאה למילוט כזה. פשוט לקחנו את הדברים והתחלנו לברוח בתוך הנחל".

יחד איתו הוא הציב בראש הכוח כחמישה לוחמי חוד ותיקים, שעליהם סמך והיו צמודים אליו. בשלב מסוים רסיס עף בינו ובין לוחם נוסף ופגע בסלע מאחוריהם. הם הצליחו לשוב בשלום והמבצע נחשב להצלחה גדולה. "בסיום המבצע נחנו בבית במשך יומיים וחזרנו לעבוד על מבצע נוסף, אבל הלוחם ההוא, שהרסיס עבר ביני לבינו ושהיה אחד מהחיילים הכי טובים בצוות, לא חזר. אחרי שבוע ניסיתי לברר מה איתו ואמר לי: אל תשאל שאלות. הוא כנראה לא יחזור יותר לצבא".

מכאן הוא קופץ קדימה בזמן, לסוף תקופת ההתמחות שלו בניתוחי לב: "למרות שהייתי עדיין מתמחה, התחלתי לנתח לבד. באותו יום הייתי אמור לנתח לראשונה לבד, בלי ליווי של מנתח בכיר. בישיבה בבוקר הציגו לי את המקרה של המנותח, בחור צעיר בן 30 פלוס המאובחן כפוסט־טראומטי. הוא עבר התקף לב ונזקק לניתוח מעקפים. בסיום הישיבה ניגשתי לדבר עם החולה כמו שאני בדרך כלל עושה לפני ניתוחים. נכנסתי לחדר וראיתי מולי את הלוחם שלי שנעלם לאחר המבצע ההוא בלבנון".

איך הגבת על המטופל הבלתי צפוי הזה?

"התחבקנו ושאלתי אותו: לאן נעלמת? הוא סיפר לי שהמבצע הזה היה בשבילו טריגר לפוסט־טראומה קשה מאוד, וזה לגמרי מובן", הוא מסביר. "כששירתי באגוז, לפני כל מבצע נפרדתי מההורים שלי, כי היה מדובר בעבודה מבצעית שכרוכה בסיכון חיים יומיומי. בתקופה ההיא נהרגו לוחמי אגוז רבים. היחידה עשתה אינ־ספור סריקות יום, מארבים ומבצעים בדרום לבנון".

אותו לוחם סיפר לו שהוא חי בצילה של הפוסט־טראומה ושללאחרונה, במהלך ויכוח משפחתי כלשהו, הוא קיבל התקף לב. "פתאום חשבתי לעצמי שבעוד שעותיים אני אמור לנתח אותו. הוא היה חייל שלי, בשר מבשרי, ואני רק מסיים את ההתמחות. כמה ניסיון כבר יש לי כדי

אפשר להתעייף. כאמור, הוא מנתח לב בכיר בבילינסון ומבצע גם השתלות לב וריאות, מרצה בפקולטה לרפואה ובבית הספר לאחיות באוניברסיטת תל אביב וגם בבית הספר לפיזיותרפיה באספן הרופא. אני פוגשת אותו אחרי שחזר מהעבודה בבילינסון כדי לפקח על בעלי מלאכה בבית החדש שהוא בונה במצפה אילן, לפני שהוא נוסע לחתונה בפסגות. אלא שבמהלך הריאיון הוא מקבל הודעה על כך שנמצא תורם להשתלה שתתקיים בלילה, מה שמצריך אותו להגיע שוב לבית הרפואה לאחר החתונה ולהיכנס לניתוח עד היום שלמחרת. הוא עוסק בהצלחת חיים מדי יום ושעה, ולמרות שיש לו הרבה במה להתפאר, האיש שיושב איתי לריאיון בקראוילה הצנועה במצפה אילן הוא אדם נעים הליכות שמשדר בעיקר ענווה.

ד"ר ניימרק נולד בארצות הברית, הוריו עלו לישראל מטעמי ציונות כשהיה בן ארבע ובנו את ביתם ברחובות. לפני הצבא הוא למד במכינת בני דוד בעלי ואז התגייס לשירות קרבי. "בצבא הייתי מאוד חזק בשמירת המצוות ובאורח החיים הדתי, הרבה בזכות השנה שלמדתי במכינת עלי, שמבחינה רוחנית הייתה השנה הכי מדהימה שהייתה לי בחיים", הוא מזהיר. "כדי לשמר כל דבר, ובפרט תורה ומצוות, אתה צריך ללמוד. בזכות הלימוד במכינה הגעתי לצבא חזק מאוד מבחינה רוחנית".

לאורך רוב השירות הייתי שומר המצוות היחיד בצוות שלך. זה קושי נוסף על המסלול שעשיתי, שהוא קשה בפני עצמו.

"זה לא היה פשוט", הוא מסכים, "אבל אני חושב שהעובדה שהייתי במשך רוב השירות הדתי היחיד בצוות גם שמרה עליי באופן מסוים, כי הייתי חייב להיות חזק ולדאוג להכול בעצמי. לא יכולתי לחפף או לברוח מאחריות". לקיחת אחריות, הסירוב לעגל פינות והבחירה להישיר מבט למשימות ולא לברוח מהן הם מוטיבים חוזרים בריאיון עם ד"ר ניימרק, והסיפור הבא ימחיש את הדברים.

לאחר שסיים את המסלול ושירת כלוחם, הוא יצא לקורס קצינים וחזר לשרת באותה יחידה מובחרת. "ב־1998, לאחר שירות של ארבע וחצי שנים באותה יחידה, רציתי לטעום גם מהצבא הגדול", הוא מספר. "החלום שלי היה להגיע למסייעת של גולני, אבל כשנפגשתי עם גדי איוונקוט, שהיה אז מח"ט גולני, הוא אמר לי: ארי, אין בעיה, אבל אני רוצה שתכיר משהו". הוא ביקש להפגיש אותו עם צ'יקו תמיר, שהיה אז מפקד אגוז. "אמרתי לו: מה פתאום? לא יצאתי לצבא הגדול בשביל מבצעים באגוז. אני רוצה לעסוק בחינוך ולהיות קצין במסייעת. איוונקוט אמר לי: אין בעיה, רק תכיר אותו. הוא ידע מי זה צ'יקו", הוא מחיך, "ואכן נפגשתי עם צ'יקו ונשבתי בקסמיו. הפכנו להיות חברים טובים ומאוד הערכתני אותו, ולכן הסכמתי לבוא לאגוז. אבל אמרתי לצ'יקו שאני רוצה להיות בפלוגת הכשרות. גם הוא אמר לי 'אין בעיה' ואז מצאתי את עצמי מפקד צוות חוד, הצוות הכי ותיק והכי מבצעי בפלוגה". הוא החליף בתפקיד את רועי קליין הי"ד, שאיתו גם למד בעלי והיה חבר טוב שלו.

זו הייתה התקופה הכי חמה מבחינת העבודה המבצעית של יחידת אגוז בלבנון, ויחד עם צוות חוד הוא יצא למבצע שעליו קיבלו אחר כך כל הלוחמים אות הצטיינות מתמיר. "זה היה מהמבצעים הגדולים של יחידת אגוז", הוא נזכר. "נכנסנו לעמדות אחרי הליכה מאוד קשה בתוך

ת ד"ר ארי ניימרק הכרתי לפני שנים רבות, כשעוד היה לוחם צעיר ביחידה מובחרת. הוא היה חובש הכיפה היחיד בצוות שבו היה לנו חבר משותף, ואני הייתי קיבוצניקית חסרת כל ידע ביהדות אבל הייתי בטוחה שאני יודעת הכול. במפגשים של החבר'ה הקנטתי את ארי על המגבלות הדתיות שלו, כמו כשרות ושמירת נגיעה, שהיו נראות לי כמו הנהגות מוזרות ומיושנות. שנים אחר כך, כשחזרתי בתשובה, היו לי ייסורי מצפון על היחס המחפיר שלי ללוחם הצעיר ושומר המצוות, והבטחתי לעצמי שאם אפגוש בו שוב, אבקש ממנו מחילה.

והנה, לפני כמה שבועות נתקלתי פתאום בעיתונות באזכור שמו של ד"ר ארי ניימרק מבית הרפואה בילינסון. כמובן שמיד ביררתי האם מדובר באותו לוחם צעיר מהעבר, וגיליתי כי ארי הוא כיום מנתח לב בכיר, סגן מנהל המערך לניתוחי לב וחזה. הוא גם מהרופאים הבוודים בארץ שמבצעים השתלות לב וריאה, ובנוסף לכך סגן אלוף במילואים ביחידה המובחרת שבה שירת. כשפניתי אליו כדי לראיין אותו, סיפרתי שאני חייבת לו התנצלות מלפני הרבה שנים. הוא בכלל לא זכר את ההקנטות מאז, אבל המפגש המחודש שלנו דווקא בימי הרחמים והסליחות היה בעייתי מדיוק.

המעגל נסגר בניתוח מעקפים

ד"ר ארי ניימרק, בן 49, נשוי לאחית, מתגורר במצפה אילן ואב לחמישה, הוא איש רב פעלים שרק מקריאת רשימת התפקידים שהוא ממלא

"כמנתח, אתה ניגש לאדם שסיים את חייו ואתה צריך להוציא את האיברים שלו. לפעמים אלה חיילים, לפעמים ילדים ותינוקות. אתה מיד חושב על הילדים הפרטיים שלך וזה קשה, כמעט לא שפוי. הרבה פעמים אני מכריח את עצמי לנתק את הרגש ואומר לעצמי שאני חייב לעשות את זה כדי להציל את האדם שמחכה לתרומה"

ידי”.

הוא מקריא לי את תפילת הרופא, וכשהוא אומר את המילים “תזכני להביט על כל סובל הבא לשאול בעצתי כעל אדם בלי הבדל בין עשיר ועני, ידיד ושונא, איש טוב ורע”, אני עוצרת אותו ושואלת מה הוא חושב על הטיפול שמעניקים בבתי החולים בישראל למחבלים וטרוריסטים. “זו שאלה מאוד לא פשוטה”, הוא אומר. “לשמחתי, בפרקטיקה, כשמגיע מטופל לחדר טראומה או לחדר ניתוח אני לא שואל מי החולה. יחד עם זאת, אני לא חושב שכשהרמב”ם חיבר את התפילה הוא כיוון למחבלים שבאים במטרה לרצוח יהודים. אבל כשאני מנתח אני לא מתחיל לשאול אם המנותח הוא טוב או לא”.

אם כבר נגענו בפוליטיקה, מה דעתך על שביטות הרופאים הפוליטיות?

“היו לי לא מעט שיחות עם הקולגות שלי בעניין הזה. לדעתי, הר” (ההסתדרות הרפואית, ה”צ) היא גוף ציבורי שאמור להיות אפוליטי, כזה שמייצג את כל הרופאים בענייני רפואה. יתרה מכך, לא כל הרופאים הנמנים בהר” חושבים אותו דבר. לכל אחד יש דעה משלו וצריכים לכבד זאת”. באופן דומה הוא מספר שגם בזמן מחאת הרופאים היו רופאים שיצאו מבילינסון עם המדים של בית החולים והפגינו בצמתים. “דיברתי אז עם חלק ממארגני המחאה. הסברתי שלמרות שדעתי אולי שונה משלהם, אני מכבד את זכותם להפגין. יחד עם זאת, הבעתי את עמדותי שברגע שהם יורדים לצומת במכוון עם מדים וחלוקים של בית החולים הם גורמים להכללה ולמראית עין כאילו כל בית החולים וכל העובדים בו בעד המחאה, וזה כמוכח לא נכון ולא מכבד את דעותיהם של מי שלא חושב כמותם”.

מה ענו לך?

“לא קיבלתי תשובות, אבל הרגשתי שזה לא משנה מה אני אומר בגלל סערת הרגשות”.

קיבלת את זה?

“אני לא מקבל את זה, אבל אני מנסה להבין ולהכיל את זה איכשהו. אנחנו עם אחד ואנחנו לא יכולים להיפרד, ולכן צריך לנסות להבין ולהכיל זה את זה כדי למצוא את הקרבה. אני יכול לכבד את הדעה שלהם, אבל לא מוכן שיכלילו אותי בתוך מחאה שאני לא תומך בה. זו טעות גדולה. חייבים להבדיל את הדעות הפוליטיות מגוף ציבורי”.

הוא משתדל להתרחק מפוליטיקה, ולמרות שיש לו חילוקי דעות גם עם קולגות וגם עם חברים לנשק, הוא משתדל ליצור חיבורים במקום ויכוחים ומחלוקות: “דיברנו על לקיחת אחריות, ואני חושב שבעם ישראל כולנו לוקחים אחריות. כל מי שעושה מילואים לוקח אחריות, וכך גם כל אחד בדרך שלו. אפילו כשאתה נמצא בבית ושומע חדשות, נהיה עצוב כשחיילים נפגעים ושמח בשחרור חטופים, זה נקרא להיות חלק, והמשמעות של זה היא לקיחת אחריות. אנחנו עם כזה שלוקח אחריות זה על זה. גם עכשיו, במילואים, שאלו אותי למה אני רוצה להוביל כוח של לוחמים ולהיות מפקד. אני לא מפקד מאחריות, אני שמח לקראתה. אני לא יכול להפנות את הגב למשהו שאני יודע שאני יכול שליחות. כשאתה נמצא במלחמה אתה מבין לעומק שבאמת כולנו אחד. אתה לא רואה את כל הפוליטיקות ואתה לא סתם אומר ‘אחי’ כל הזמן. אנחנו באמת אחים, ואת אף אחד בעזה לא מעניין מה הדעה הפוליטית של השני. זו הדרך גם לנצח במלחמה”.

“כאשר מגיעים אליי מכרים, הורים של חברים וחברים, אין לי כל כך התלבטות ואני פחות מתעסק בשאלה האם לנתח אותם. להפך, אני יודע שהאחריות בידיי ושאת העבודה הכירורגית אעשה בסטנדרטים הכי גבוהים ובצורה הכי טובה שאפשר. זו מבחינתי לקיחת האחריות כערך. עומד לפניך משהו שמיועד לך, שהוא השליחות שלך. אל תפנה ממנו את המבט”

עד עשר שנים. בסיטואציה הזאת לא ידעתי מהו הגידול הזה, למרות שהערכתי שמדובר בגידול סרטני, שגם הוא ימנע ממנה להיכנס להיריון. במקרה כזה בדרך כלל אפשר לעבור תהליך לשמירת ביציות, אבל אם יהיה לה מסתם מכני יש סכנה לדימום כתוצאה ממדללי הדם. ושוב, מצד שני, אם אחליף לה למסתם ביולוגי, היא תצטרך לעבור בעוד כמה שנים ניתוח נוסף ומסכן חיים”.

מה החלטת?

“שמתי לה מסתם ביולוגי”, הוא עונה. “הייתי צריך לקבל החלטה ולהפעיל שיקול דעת נכון באותו רגע, כשכל האחריות על חיייה של הצעירה הזאת מוטלת על כתפיי. באותה סיטואציה מדדתי את כל השיקולים והסיכויים, ותחושת הבטן המקצועית שלי אמרה שמדובר בגידול אגרסיבי. לקחתי את האחריות והעדפתי לתת לה איכות חיים בזמן שנותר לה”. תחושת הבטן שלו התבררה כצודקת. הגידול אכן התברר כסרטני, הצעירה עברה טיפולים והקרנות והמשיכה לחיות כמה שנים לאחר הניתוח. “זכיתי להיפגש איתה ועם הוריה המדהימים במהלך התקופה של המחלה והתפעלתי מאוד מדרך ההתמודדות שלהם. לצערי לפני כשנתיים היא נפטרה”.

אתה אדם מאמין. אתה מרגיש שבזכות זה יותר קל לך להתמודד עם החלטות כבדות משקל? “לעסוק ברפואה ובפרט בניתוחי לב זו זכות בשבילי. אני אומר את זה גם לחולים שלי, ומודה להם שהם מעניקים לי את הזכות לעזור להם. אני מודה לבורא עולם שזיכה אותי לעסוק בתחום הרפואה. בכל יום אני אומר את תפילת הרופא שחיבר הרמב”ם ומבקש שייתן לי את הכוח לעשות עבודתי נאמנה ושלא תצא תקלה מתחת

הזאת: “הם רואים שאני עסוק בניתוח ועשיית טוב, ולדוגמה האישית יש ערך חינוכי גדול”. גם מבחינת קביעת עיתים לתורה הוא משלם מחיר, וגם על זה הוא מייצר: “הילדים שלי הרבה יותר חזקים ממני מבחינה רוחנית. יש להם טבע אמוני מדהים. אני בקושי נמצא בבית מכדי שישפגו ממני רוחניות אבל אולי, כך אני מקווה, הם סופגים ממני דוגמה אישית דרך המקצוע שאני עוסק בו והעובדה שאני מקדיש את החיים שלי לעשיית טוב, הצלת חיים וחיפוש אחר לקיחת אחריות והובלה. כשאני קורא מחקרים רפואיים ולומד על התקדמות התחום שבו אני עוסק, אני הרבה פעמים מרגיש שאני בעצם עוסק בתורה”.

למה התכוון הרמב”ם בתפילת הרופא

הוא מספר סיפור נוסף בנושא של לקיחת האחריות, שכל כך רלוונטית כיום בשיח הציבורי: “הייתי כונן צעיר יחסית ובדיקת סיימתי את ההתמחות, זו הייתה אחת הכוונות הראשונות שלי. הגיעה למחלקה חיילת בת 20 שבקושי הצליחה לנשום. היא כל הזמן נכנסה ויצאה מבתי חולים בשל קוצר נשימה ואף אחד לא הבין למה”. בשלב מסוים עשו לחיילת ההיא בדיקת אקו לב וראו שהלב שלה מלא כולו בגוש כלשהו ושכמעט אין שם דם שזורם. “היא הגיעה לבילינסון והייתי צריך לנתח אותה. לא ידעתי בוודאות במה מדובר, אבל הערכתי שמדובר בגידול. כשיש גידול כזה, המטרה בניתוח היא להוציא כמה שיותר ממנו. בשלב מסוים ראיתי שהגידול תפוס על המסתם המיטרלי שמפריד בין העלייה לחדר השמאלי, ולא היה ניתן להוציא את הגוש בלי להחליף את המסתם”.

הוא מצא את עצמו באמצע ניתוח, כשלפניו החלטה קשה ביותר. “מסתם אפשר להחליף במסתם מכני או מסתם ביולוגי. מסתם מכני מחזיק עשרות שנים, אבל מצריך לקיחה של מדללי דם באופן קבוע, איכות החיים כמוכח יורדת מכיוון שצריכים לבצע בדיקות דם תכופות ולשמוע על דם מדולל. ובנוסף לכך, מסתם מכני אינו מאפשר כניסה להריון כי הוא מסכן את העובר. מסתם ביולוגי, לעומת זאת, מאפשר כניסה להיריון, אבל בגיל הצעיר שבו היא הייתה זה היה מחייב אותה להחליף אותו בעוד כחמש

לנתק את הרגש ואומר לעצמי שאני חייב לעשות את זה כדי להציל את האדם שמחכה לתרומה. “החלק הכי יפה בהשתלה מגיע אחרי שאני עושה את החיבורים בגוף המושתל ומוציא את המלחץ שיושב על כלי הדם. פתאום יש זרימת דם לכל האיברים ואתה רואה את השטף של החיות שנכנס לתוך כלי הדם. אין דבר יותר קסום מהדבר הזה. זה ‘מחיה המתים’ כפשוטו. יום אחרי זה הבן אדם כבר נושם לבד ומתהלך במחלקה וזה מרגש ומחזק מאוד”.

הוא מאוד אוהב את עבודתו, אך מודה שזו עבודה שגם משלמים עליה מחיר משפחתי כבד. “כשבחרתי בניתוחי לב ידעתי שיש לזה מחיר גם מבחינה משפחתית. זה מקצוע מדהים שאתה באמת זוכה בו להציל אנשים כל יום, אבל המשפחה היא זו שנאלצת לוותר. במשך כל ההתמחות שלי הייתי רואה את הילדים רק פעם או פעמיים בשבוע. חשבתי שאחר כך העומס יפחת, אבל הוא רק התגבר. אשתי היא גיבורה והיא לגמרי איתי, אחרת לא הייתי מסוגל לעשות את זה. אבל היא שילמה מחיר בכך שהייתה הרבה מהזמן לבד עם הילדים ודחתה את הקריירה האישית שלה לתקופה ארוכה”.

והיום, כשאתה מסתכל אחורה, אתה מרגיש שזה היה שווה את המחיר?

“הייתי עושה את זה שוב”, הוא אומר, “אבל הייתי עושה את זה קצת אחרת. אומנם הילדים נולדו לתוך המציאות ש’אבא בבית החולים’, ‘אבא בניתוח’ ו’אבא עסוק’, אבל תמיד אמרתי לעצמי שמה שחשוב זה האיכות בזמן שבו אתה נמצא עם הילדים ולא הכמות, ומאוד השתדלתי להיות לחלוטין איתם בזמנים שהייתי בבית. היום אני יודע שזה לא לגמרי נכון, כי צריך גם את הזמן. אם אני נמצא איתם מעט, הדברים הרגילים והיומיומיים שבין הורה לילדיו לא תמיד קורים, כמו לדוגמה לשבת על שיעורי בית, להקדיש זמן של אחד על אחד וכדומה”.

אז מה היית בכל זאת משנה?

“בזמן ההתמחות, במקום לסיים תורנות ולהישאר לעוד ניתוח ועוד ניתוח, הייתי הולך הביתה. היום ההתמחות יותר נוחה ומחייבים את המתמחים לצאת לאחר משמרת, אבל אז זו הייתה הדרך ללמוד ולהתקדם והייתי נשאר שעות רבות גם אחרי סיום המשמרת”.

יחד עם זאת, הוא אומר שהילדים יודעים שהוא עוסק בהצלת חיים ומכירים בערך השליחות

צילום: אבישילום ששני פלאש 90

“מכבד את הדעה שלהם, אבל לא מוכן שיכלילו אותי בדעה שאני לא תומך בה”. הפגנות הרופאים

📷 צילום: מאיר אליפור

הרב ליאו די

52

אב לחמישה

תושב אפרת

פסח, יצאה המשפחה לטייל. "גם ההורים שלי, אחותי והאחיינים שלי היו איתנו. רצינו להגיע לטבריה ונסענו דרך בקעת הירדן. יצאנו עם שני רכבים. אני עם טלי ויהודה, ולוסי, מאיה ורינה היו ברכב השני. קרן הייתה בשירות לאומי. הוויזו לקח אותנו דרך חמרה, אבל אני בחרתי לנסוע דרך כביש 90".

אין מענה // בצומת חמרה פתחו שני מחבלים באש רצחנית על הרכב שבו נהגה לוסי. "רק אחרי חצי שעה שמעתי על הפיגוע. ההורים שלי ואחותי היו במונית ושמעו מהנהג שהיה פיגוע והתקשרו אליי. התקשרתי ללוסי, היא לא ענתה. התקשרתי למאיה, היא לא ענתה. התקשרתי לרינה וגם היא לא ענתה. בדקתי בגוגל המשפחתי וראיתי שהם בצומת חמרה. הסתובבתי ונסעתי לשם מיד. בדרך יהודה ראה בטלגרם צילום של הרכב וזיהה את התיקים שלנו מוכתמים בדם".

האסון // "הגענו לשם אחרי שעה, אמרו לנו שהבנות נהרגו במקום. לוסי נפצעה אנושות והייתה כבר במסוק בדרך להדסה עין כרם. רציתי לראות את הבנות, כי לא האמנתי שזה אכן קרה. כשהראו לי את תעודת הזהות של מאיה התחלתי לעכל את המצב. נסעתי ישר לעין כרם, שם לוסי עברה ניתוח להסרת שני קליעים מעמוד השדרה. לצערנו, קברנו את הבנות ביום ראשון ואת לוסי ביום שלישי".

מחשבות טובות // "בליל שבת, בין הפיגוע להלוויה, לא הצלחתי להירדם. בכל פעם שישנתי קצת, היו לי סיוטים מהרגע של

וחמישי היה מגיע לבית הכנסת בעשרה לשבע והיה יוצא ברגע שהיה מניין. הוא הסביר לי שהוא נוהג כך בעקבות בקשת הרב הקודם להשלים מניין כדי שיוכלו לומר קדיש. גם אחרי שהוריו נפטרו והוא היה מחויב בעצמו לומר קדיש, הוא לא נשאר למניין. מה שהוכיח לי שבמשך כל השנים, מבחינתו הוא היה מגיע לשמה".

חוזרים // כשמאיה הגיעה לגיל 11 חזרה המשפחה ארצה. "לוסי החליטה שזה המקום שבו היא רוצה שהילדים שלנו יגדלו".

תורה וסביבה // "לא רציתי לחזור לתחום ההשקעות, אבל קיבלתי פנייה מחברה שעסקה במחקר על אתיקה וקיימות בקרב חברות שונות. יש בעולם משקיעים רבים שלא רוצים להיות שותפים בחברות שפוגעות בסביבה, חברות שמעסיקות עובדים באפריקה וכדומה. עשיתי את האנליזה כדי שהם יוכלו לדון בכל חברה וחברה על פי רמת האתיקה שלה. עבדתי שם במשך שנתיים, לאחר מכן הקמתי קרן להשקעות אתיות וכן עבדתי בעמותה שעסקה בתורה וסביבה. יחד עם מנהל העמותה חיברנו שני ספרים בנושא. לפני כשמונה שנים חיברתי באנגלית את הספר 'משנים את העולם' על תרומתה של היהדות למודרנה. אחרי האסון צור ארליך תרגם את הספר לעברית".

נסיעה גורלית // לפני שנה וחצי היה בעיצומם של לימודי הוראת מתמטיקה במכללת הרצוג, ובמקביל עבד כמורה למתמטיקה בתיכון ברויאר בירושלים. ביום שישי, במהלך חול המועד

פנסיה מוקדם".

הנחת // חמישה ילדים. מאיה הי"ד, קרן, טלי, רינה הי"ד ויהודה.

מעלין בקודש // עם החזרה לאנגליה עבד שש שנים כמשקיע. יום אחרי שקיבל קידום לתפקיד בכיר בחברה החליט להתפטר, כדי לעלות ארצה וללמוד תורה בכולל. "עד לפני שנתיים תליתי את ההחלטה לעלות ארצה בעצמי. אחרי האסון שאלנו את החברות של לוסי מה הייתה המשמעות של לוסי בחיים שלהן. כולן אמרו שהיא הייתה בשבילן השראה להוציא את הכוחות שלהן אל הפועל, מה שגרם לי להבנה מחודשת שלוסי היא זאת שגרמה לי להבין שיש לי תפקיד חשוב יותר בעולם מאשר לעבוד בהשקעות. זה באמת פחות שגרתי שאישה תרצה שהבעל שלה יתפטר מעבודה עם הכנסה טובה רק כדי להפוך לאברך כולל שלומד למבחני רבנות".

המקום שלנו // המשפחה הצעירה עלתה ארצה בשנת 2004, בשלהי האינתיפאדה השנייה. "בגלל שצפינו בחדשות באנגליה, חששנו לגור ביהודה ושומרון. אבל ברגע שהגענו לאפרת, לוסי הכריזה 'זה המקום שלנו'. למדתי בישיבת גבעת המבשר, ליד מגדל עוז, במשך ארבע שנים".

שליחות // בתום ההסמכה לרבנות חזרה משפחת די לשליחות של שש שנים באנגליה. "הייתי רב סגן בקהילת הנדון ובהמשך רב בכיר במקום שנקרא ראדלט, שבו יש אחוז אחד של שומרי שבת ומאה אחוזים שומרי חסד. היה איש אחד שבכל שני

התחלה // נולד וגדל בבית מסורתי בלונדון, בירת אנגליה. "בילדותי הלכנו להתפלל בבית כנסת רפורמי. רב בית הכנסת היה ניצול שואה. באותם ימים לא ידעתי שדברי התורה שלו, ששולבו בהם סיפורים על מה שעבר באושוויץ, יהיו כל כך משמעותיים לחיים שלי היום".

אבא // אנתוני (83), שנים רבות היה בעל בית דפוס באנגליה. עם היציאה לפנסיה לפני כעשרים שנה עברו ההורים להתגורר בשוויץ. "שם המשפחה די הוא קיצור של דבליצקי. הרב שריה דבליצקי זצ"ל מבני ברק היה דוד של אבא שלי".

אמא // ברברה (78), עד לפני כמה שנים עבדה בתור מורה לעברית. "היא למדה עברית במהלך התואר הראשון שלה באוניברסיטה באנגליה. אבא שלה עלה לישראל בשנות ה־30 מריגה, לטביה, לאחר שלמד עברית בבית הכנסת של בן יהודה. הוא שימש מתורגמן של מרדכי נורוק, שלימים היה חבר בכנסת הראשונה. בשנת 1939 יצא לאנגליה ללמוד באוניברסיטה, לא הצליח לחזור ונשאר שם".

אנטישמיות בכיתה // מכיתה א' ועד י"ב למד ב'הייגייט' סקול, בית ספר כללי לא יהודי. "בית הספר הוקם על ידי המלך הנרי השמיני לפני יותר מחמש מאות שנה. הייתה להם מכסה של יהודים שיכולים ללמוד בבית הספר, בכל כיתה היו מקסימום 10 אחוזים יהודים. זה נבע מאנטישמיות טהורה, כי אחרי שמנהל בית הספר עזב המחליף שלו ביטל את ההגבלה. כיום כ־40 אחוזים מהתלמידים בבית הספר הם יהודים. במקביל למדתי עברית ב'סאנדיי סקול' בכל יום ראשון בבית הכנסת, שם היו שליחים ישראלים שלימדו עברית".

דתי בקיבוץ // בין התיכון לאוניברסיטה לקח שנת הפוגה והגיע לארץ, לקיבוץ רמת השופט. דווקא שם, בקיבוץ החילוני, קיבל את ההחלטה לחזור בתשובה. "הייתי בתחילת תהליך התשובה שלי, והחווייה שלי בארץ עזרה לי לקבל את ההחלטה הסופית. באמצע השנה הלכתי לשבת בירושלים, ובמהלכה נרשמתי לסמינר של ישיבת אש התורה. חזרתי לקיבוץ והודעתי להם שאני מפסיק לעבוד בשבת. בתגובה הם העבירו אותי מהתפקיד הקליל שהייתי בו במטבח והעבירו אותי לתפקיד תעשייתי מפרך בין חצות הלילה לשש בבוקר".

גמרא בקיימברידג' // עם החזרה לאנגליה החל ללמוד לתואר ראשון בהנדסה כימית באוניברסיטת קיימברידג'. "כבר שמרתי שבת וכשרות, אבל בקיימברידג' התחלתי ללמוד גמרא. היו קבוצה של סטודנטים שנה ב' שהזמינו רבנים מלונדון לבוא וללמד אותם".

מייעץ // לאחר סיום התואר החל לעבוד ביעוץ אסטרטגי לחברות גדולות במשק האנגלי. אחרי שנתיים פתח עסק עצמאי בתחום המשך שנה. בהמשך עבר לעבוד ביעוץ לחברות ההשקעות אייפקס HG capitolar.

החצי השני // לוסי הי"ד. "היא הייתה ראש הסטודנטים היהודים באוניברסיטת אוקספורד. חברים שלי למדו שם תואר שני. נסעתי לחגוג איתם את חג השבועות, ושם פגשתי אותה. מיד התאהבתי בה, אבל אחרי חגג היא נסעה ליפן. כשהיא חזרה אחרי שנה, התחלנו לצאת. אחרי שישה חודשים התארסנו, ובתום שישה חודשים נוספים התחתנו".

טיול פנסיה מוקדם // לאחר החתונה לקחו השניים שנת הפוגה לטיול ירח דבש מסביב לעולם. שישה חודשים מתוכם עצרו באוסטרליה כדי לעבוד משם. "למפרע התברר שזה היה טיול

נועל'ה בשרון

כשאוכל ואהבה נפגשים עם הציונות הדתית

נועל'ה מתחם האירועים של הציונות הדתית

ארועים עד 800 איש

ביחד נשמח. ביחד ננצח!

חג סוכות שמח לכל לקוחותינו
ולכל בית ישראל

1000 חוות דעת לא טועות

משעול גיל 1 כפר סבא

להזמנות: יורם 054-7009111

חפשו בפייסבוק נועל'ה אירועי בוטיק בשרון
Noale-events.co.il

יוסף ארנפלד

yosefpr@gmail.com

במגרש הביתי

סדר היום מתחיל ברבע לשש בבוקר בשיעור דף יומי ותפילת שחרית. אחר כך עושה טיול מסביב לאפריה, לפעמים עם חברים, ואוכל ארוחת בוקר. "משם, נוסע להעביר שיחות ברחבי הארץ. פעם בחודש נוסע לחו"ל, בעיקר לארצות הברית, אנגליה ואירופה. בנוסף לכך עוסק בכתיבת ספר נוסף על אמונה, וכן מתרגם את הגמרא לאנגלית על פי צורת הדף, כולל רש"י ותוספות."

"שמעתי ממשפחות שכולות אחרות שלקח להם כמה שנים עד שהם יכלו לשבת יחד בלי חברים ומשפחה ובלי להתארח. אחרי שלושה חודשים החלטתי שצריך לעשות זאת. בפעם הראשונה היה קשה, אבל מאז בכל ליל שבת אנחנו יושבים יחד. בשבת בבוקר אנחנו בדרך כלל מתארחים."

"אוהב להאזין למוזיקה יהודית: יצחק מאיר, בני פרידמן, יעקב שוואקי, מידד טסה ועוזיה צדוק."

הרב יונתן זקס זצ"ל, "הוא היה הרב שלי וגם הבוס שלי באנגליה במשך כמה שנים", והרב יוסף צבי רימון יבדל"א, "הוא גם איש מחשבה וגם איש עשייה."

"לראות את כל הילדים נשואים בעזרת ה', שיביאו נכדים, וגם שאזכה להתחתן שוב."

"אחרי אסון כזה, אין שום דבר שיכול להפחיד אותי. כל יום הוא יותר טוב ממה שחוויתי."

"בעזרת ה' סבא."

הפיגוע. כשהתעוררתי נזכרתי שהמציאות גרועה יותר מהסיוטים. במוצאי השבת נזכרתי בשיעור ששמעתי מרב בארצות הברית. הוא אמר שאמונה זה לחשוב על הטוב ולא על הרע. ככה נשארים בשמחה. החלטתי לחשוב רק על קרן, טלי ויהודה וכך הצלחתי לישון. הבנתי שזאת צריכה להיות הדרך שלי - לחשוב רק על הדברים הטובים."

התמודדות // "זה בהחלט קשה, אבל יש מסביבי קהילה מדהימה. בהלוויות וגם בשבעה היו יותר מעשרת אלפים אנשים. הרגשתי שלא איבדתי שלושה מתוך משפחה של שבעה, אלא שלושה מתוך משפחה של 14 מיליון. אנשים מכל העולם שלחו לי מסרים מנחמים. הקהילה מינתה בשבילי מזכירה לחודש הראשון, שתאמה ביקורים עם אנשים שרצו להיפגש איתי. בכל יום היא שלחה לי רשימה עם מי אני צריך להיפגש ואיפה אני צריך להיות. הייתי עסוק וזה עזר לי הרבה. בנוסף לכך, היו אנשים שקבעו איתי חברותא. עד היום נשארו לי חברותות עם חלק מהם."

עולמות חדשים // "אחרי השלושים אמרתי לילדים שלי שעכשיו אנחנו מתחילים עולם חדש, עם זיכרונות של העולם הראשון, אבל עולם שונה לגמרי. לפני כן היינו בעולם עם שני הורים וחמישה ילדים. עכשיו עם הורה אחד ושלושה ילדים. אחרי 7.10 הרגשנו שאנחנו שוב נכנסים לעולם חדש, עם כל עם ישראל, מה שיצר ריחוק בין הכאב שלנו ליום-יום". בשנה וחצי האחרונות הוא מוזמן לא מעט להעביר ברחבי הארץ והעולם שיחות על אחדות, חזקת ועלייה.

תנו להם תורה!

הרב פרץ איינהורן מציע להתייחס לפקק כאל ראשי התיבות 'פה קונים קדושה' - יש לך הזדמנות לחשוב מחשבות של קדושה, להתקשר למישהו ולשמח אותו ואולי אף להיטיב עימו, לשמוע שיעור תורה ועוד. והנה הפקק המעצבן הופך באמת לרגע של קדושה באמצע היום...

"תגיד משהו!" חגי לובר מסתובב הרבה בארץ. הוא מצא שהמילים השגורות ביותר בפי האנשים הן "תגיד משהו" - העם עובר שינוי והוא רוצה לשמוע את דבר ה' כדי להבין את גודל הזמן והתהליך ובעיקר כדי לשוב. יש פרדיגמות שנשברו, יש כאב ויש לכאב מענה רוחני. הוא מציע שהתשובה והתורה של ימינו ילבוש לבוש של נחמה, של משמעות. במקום לדבר על האין, התורה מנחמת ומדברת על היש. ועוד דבר שמנחם הוא עם ישראל שממשיך לחיות, מתקדם, שמוח ומוליד ילדים. בכל פעם שמודיעים על נופלים או על פיגוע, אני מציעה שמילדת מבית חולים כלשהו תשלח תמונה של תינוק חדש שזה עתה הגיח לעולם. עם ישראל חי. זאת תוכנית עבודה.

הרב פרץ איינהורן לא מפחד מקריאות ה'הדתה'. להפך, הוא מברך את אוהביו בברכת גמ"ט - גמר הדתה טובה. זה מתבטא באלף מעשים קטנים - אמירת מילה טובה, הסעת טרמפיסטים שהיא הכנסת האורחים של דורנו, ועוד. אנחנו נושאים על גבנו את הפו"ם של אברהם אבינו בהכנסת אורחים ובעשיית צדקה. גם הרב איתי אסמן מגדיר את עצמו כרב הדתה. הוא טוען שכל החיילים מבקשים הדתה. הוא מגדיר כפייה דתית כ'כף-י'ה', וגם הוא לא מתבייש. החילונים מחכים לתשובה של גדלות, ואנחנו מצינו צריכים להיות, כאמור, בכוננות רוחנית.

תשובה באהבה. והכי חשוב הוא להעניק אהבה ללא תנאי, כמו בסיפור הבא. תלמיד חכם ירושלמי שהחזיר מאות בתשובה, זכה לגדל משפחה לתפארת, אבל היה לו בן אחד שפנה לדרך אחרת. לא הועילו שיחות מוסר ודברי כיבושין, ויום אחד הבחור השאיר פתק שהוא עוזב את הבית. הוא יצר קשר עם עמותה ל'חוזרים בשאלה', גר אצל 'משפחה מאמצת' במרכז הארץ, והסיר מעצמו כל סממן של בחור שומר מצוות. כעבור כמה שנים, בערב אחד בשעה מאוחרת, ישבו הרב והרבנית לבדם בבית. לפתע הטלפון מצלצל. הרבנית מיהרה והרימה את הטלפון, אבל הצלצל פסק. לאחר דקות ארוכות שוב צלצל הטלפון, וכעת היה הבן התועה בצד השני של הקו, ובפיו ארבע מילים: "אני יכול לחזור הביתה?". הרבנית השיבה: "בוודאי, אנו מחכים לך!" הוא דיבר מהטלפון הציבורי ברחוב הסמוך, וכך תוך דקות ספורות נשמעו דפיקות בדלת. ההורים קיבלו אותו בחיבוקים, והוא פרץ בבכי ארוך, כשההורים מזילים דמעות לצידו. אחרי שנרגע ואכל ונה, הוא ישב עם הוריו עד הבוקר, סיפר להם על תהפוכות חייו בשנים האחרונות, ועל הרצון שלו לשוב, שנחסם כי פחד שהוריו לא יקבלו אותו בחזרה. אפילו את השיחה הראשונה שלו הוא ניתק לפני שהם השיבו, ורק אחרי דקות ארוכות הוא שאב כוחות לנסות פעם נוספת. כוחה של אהבה. ●

העם עובר שינוי, והוא רוצה לשמוע את דבר ה' כדי להבין את גודל הזמן והתהליך, ובעיקר כדי לשוב. יש פרדיגמות שנשברו, יש כאב, ויש לכאב מענה רוחני. התשובה והתורה של ימינו צריכות ללבוש לבוש של נחמה, של משמעות. במקום לדבר על האין, התורה מנחמת ומדברת על היש

מה למדתי מ'אושפיזין'? מאז שנהייתי דוסית לא ביקרתי בקולנוע, ולמען האמת זה גם לא חסר לי. אבל יצא לי ללכת להצגה של שולי רנד עם בעלי במתחם החאן, והוא אפילו חילק לנו טשולנט. כשיצא סרטו 'אושפיזין' כמובן בחרנו לצפות בו. כשמתקרב חג הסוכות אני תמיד נזכרת בסרט הנפלא הזה. הסרט כולו עוסק בחוזרים בתשובה, ויש הצצה מתמשכת לעולמות השונים שביניהם נע הגיבור בסוג של רצוא ושוב. יום לפני החג מבין גיבור הסרט [שולי] שאין לו שום אמצעי לבנות סוכה בחצר שלפני ביתו, אפילו לא קרש אחד. מה עושים? ראה אותו אחד מחבריו בצערו, וזכר שליד הבית שלו מונחת סוכה מפורקת שאיש לא משתמש בה, ויחד עם שולי הוא סוחב את הקרשים לחצר הגדולה ובונה איתו סוכה לתפארת. רק באמצע החג, אחרי הרפתקאות רבות, נודע לשולי שהסוכה שלו כלל אינה שלו, והוא מצא את בעליה הכועס. שולי ביקש מחילה מכל הלב, והפגישה הסתיימה בריקוד שמוח משותף. כך צריך לחזור בתשובה, מתוך שמחה וטוב לבב. בכלל, בסרט יש הרבה סובלנות, הכלה לעולמות שונים והכנסת אורחים מעוררת השתאות.

ארבע האל"פים. כך מתנהלים הדברים ב'ראש יהודי', שהוא מפעל סטארט-אפ לתשובה. השבוע שאפתי אל תוכי מניחויות המקום המופלא הזה. אם דיברנו על אירוח ברוח לב, ישראל זעירא ובתו חוגגים את יום המנוחה השבועי שלהם ביום ראשון. הסיבה פשוטה - בלילות השבת הבית פתוח לעשרות אורחים, ביום שישי יש סירים ענקיים על האש, קילופי הירקות נמשכים לאורך כל היום, יש שחנ"שים עד השעות המאוחרות של הלילה, עד שהחבר'ה לפעמים נרדמים על הספות. כל אחד ותהליך התשובה שלו, בקצב שלו, ואצל רובם הוא קמעא קמעא. לשמור שבת למחצה ולשליש. יש כאלו שמכריזים שהם מקבלים על עצמם לשמור חצי שבת - עד הבוקר אין טלפונים ואין נסיעה באוטו. בעבורם זה צעד ענק. עם איזה ארגז כלים ניגשים למלאכת הקידוש? יש ארבע אל"פים. הרב צבי יהודה דיבר על השתיים הראשונות - להרבות אהבה ואמונה, ויש עוד שתיים - אחת היא אמת. להביא את היהדות האותנטית בלי עיגולי פינות, והרביעית היא אומץ. האומץ לומר את הדברים גם מול ה"אליטות" שנלחמות בנו, דווקא משום שאנחנו מהווים אלטרנטיבה. הרי מול עיניהם המשתוממות מתרחש תהליך של החלפת האליטות, והם מפחדים. צריך להיות בכוננות רוחנית ולשדר תדר אנרגטי של ביטחון בדרך. זה נקלט היטב. ולבוא עם כוחות, כי זה דווקא מה שחסר בעידן שבו ישנן רק חולשה, רפיסות וספקנות. האנשים מחפשים עוצמה, שמחה, ודאות. הם מחפשים דרך שתחזיר את האמון בעצמנו ובתורתנו.

והם מחפשים אהבה ללא תנאי. הנצי"ב מוולוז'ין כתב שעין שאיננה טובה דיה כלפי כל חלקי העם היא כמו נעיצת חרב בלב האומה. אפשר להתייחס לדתל"ש כאל דתי לשעבר ואפשר גם להסתכל עליו כעל דתי לשעתיד. עם ישראל מחפש אהבה כזאת שהיא ללא תנאי. הריקוד בנובה היה חיפוש של אהבה ללא תנאים, שכה חסרה בדורנו. וגם המציאות מבקשת עין טובה. לדוגמה, אדם מחכה בפקק ומתעצבן על הזמן האבוד.

שנה בדירת עראי

אחרי שנה שבה שום דבר לא היה יציב וברור ומוכר, היציאה אל הסוכה בחג הקרוב תהפוך אותנו לשמחים יותר ומודים יותר

וביהודה ובשומרון כבר יודעים יותר מדי טוב, איך גם הבית הופך להיות סוכת עראי, וכולנו יחד חוסים תחת סוכה אחת גדולה, כמו שכתב קובי אוז, "בבית הכנסת הגדול הזה שנקרא ארץ ישראל".

הבן שלי נסע עם אשתו הטרייה לצפון כשמתקפת הטילים של איראן התחוללה מעליו. אז הוא שכב בתעלה בצד הכביש יחד איתה, בשעה שמאות טילים בליסטיים מתפוצצים מעל ראשו ברעש אדיר. ורק ה' יתברך היה לו לסוכה.

אבל חג הסוכות מגיע, ואנחנו יוצאים לחגוג. דווקא כאן, בחוץ, לחגוג את מה שאין מי שלא למד השנה. בלי הגנה דמיונית, בלי אחיזה במשהו ברור ויציב ומוכר - כי זה זמן שמחתנו. זה הזמן להתכנסות במשהו חדש, אחר לגמרי. למצוא בעצמנו ובכל מי שמסביבנו אור ואמת שאינם תלויים בשום דבר חיצוני, אלא מגיעים עמוק מהנשמה. שמחה שצומחת מבפנים, וחושפת איך דווקא כאן דווקא עכשיו, בדיוק ככה - אנחנו כל כך יפים, וכל כך מודים וכן, למרות הכול, כל כך שמחים.

שטס וכל חייל שראינו בדרך - הלב והתפילות שלנו הצטרפו אליהם. אבל זה לא ממש היה טיול של אמא ובת.

זה לא מזל, זו שמירה

עוד בדרך, מבעד לחלון המכונית, חווינו את אחת מתקיפות הטילים על כרמיאל. תודה לה' שלא נתפסתי בכביש באזעקה, כי זה באמת היה קצת גדול עליי. אבל כמו במחבואים - מלפניי ומאחוריי ומכל צדדיי. כך שבצפת לא יצאנו לשום מקום, ורק נשמנו לרווחה שאין אזעקה בבית שלה, שכמובן אין בו ממ"ד. אפילו הכינרת התכנסה באובך ובקושי הציצה מבעד לחלון. ובדרך חזור - שוב היו אזעקות, הפעם במרכז. וכשהגעתי הביתה לבית שמש, עיר בלי אזעקות, טיל ג'חנון חצוף שלח אותי לממ"ד.

זה הסיפור שלי ושל כולנו, והוא גם גובה מחיר. ובכל פעם בחדשות אומרים "איזה מזל היה", ואני רוצה לעלות לשידור ולצעוק שזה לא מזל בכלל, זה לא מקרה. זה ה' שומר על עם ישראל! ובנסיעה הזאת ראיתי בחוש את מה שבצפון ובדרום

חג סוכות האהוב שלנו מגיע. עם כל המשקעים והמטענים, כל הזיכרונות והמעברים. והשנה אנחנו לא יוצאים לדירת עראי, כי כולנו חיים בה כבר שנה.

אחרי ראש השנה הסעתי את הבת שלי לצפת. כל הגברים עדיין היו באומן, גם בעלה ובעלי והילדים שלי, ורציתי לבלות איתה ועם הנכד המתוק שלי, לפנק אותה כמו שכמעט לא יוצא לי כי היא גרה רחוק. בשנה שעברה נסעתי אליה לצפת אחרי החג, והיה לנו כל כך נחמד ביחד, זכינו לקצת זמן איכות של אמא ובת בצפון האהוב עליי, שבו נולדתי וגדלתי, הנופים שלו תמיד פותחים לי את הלב. מחלון הבית שלה יש נוף מופלא של הרים ובסופם כינרת כחולה וענקית. ממול הר מירון והגליל העליון - זה ממש מקום שמשמח אותי להיות בו.

אבל השנה זה היה מקום קצת פחות שמח, על אף התחושה שברוך ה' זה סוף סוף קורה, וזה נכון ואמיתי והכי צודק בעולם, כי לא ייתכן שמישהו בארץ שלנו יותקף ללא הפסקה. אז כל בום ששמענו מכיוון לבנון, והיו המון כאלה, כל מטוס

מאפה קדאיף בחילוני עלי סלק וזבינות

12 יחידות

מנא אפיה
20-18 דקות

דרגת קושי
קלה

אטריות הקדאיף נותנות למאפה טעם קראנצ'י מופלא, וכשהוא יוצא מהתנור אי אפשר לעמוד בפני הריח הזה, כשעלי הסלק והגבינות משלימים את הכול לחגיגה של ממש.

1/3 חבילת בצק קדאיף
3 כפות שמן או חמאה מומסת
למליח:
חבילת עלי סלק, עליס בלאד
3 שיני שום כתושות
בצל קטן, קצוץ דק
250 גרם זבינה מלוחה מחוררת
1/2 גביע זבינת קוטג'
200 גרם זבינה צהובה או
מוצרלה מחוררת
מלח ופלפל
2 כפות חמאה מומסת

שמים בקערה את הקדאיף, מוסיפים שמן או חמאה מומסת, מערבבים בעדינות ומפרידים מעט בין השעורות, כך שהבצק יהיה מצופה בשומן.
מכינים את המלית: קוצצים את עלי הסלק ומעבירים לקערה. מוסיפים את השום הכתוש, הבצל הקצוץ והגבינות. מתבלים במלח ופלפל ומערבבים.
מכינים את המאפה: מחממים תנור לחום של 180 מעלות. לוקחים קבוצת שעורות קדאיף קטנה ומשטחים אותה למעין עלה באורך 12 סנטימטרים וברוחב 5 סנטימטרים. מניחים על חלקו התחתון של העלה פס מלית לכל רוחבו, בעובי של 2 סנטימטרים. מגלגלים את הקדאיף מעל המלית כמו רולדה, וממשיכים לגלגל עד לקבלת רולדה. מעבירים לתבנית התנור וממשיכים להכין באותו אופן את שאר המאפים. מורחים על הכול מעט חמאה מומסת באופן אחיד. מכניסים לתנור ואופים 18-20 דקות, או עד להזהבה. מגישים חם.

צילום: שושני גרינולד

תנובה
אלטרנטיב

לקפה שבין
הסעודות

WHITE

משקה שיבולת שועל
בטעם הכי קרוב לחלב

למהדרין יש
תנובה

פרווה

בהשגחת הבד"ץ
שירושלים
המזרחי